

PODKARPACKI KURATOR

OŚWIATY

REGULAMIN

organizacji konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie podkarpackim w roku szkolnym 2011/2012

I. WSTĘP

Podstawa prawna:

- art. 31 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. Nr 13 poz. 125 z późn. zm.),
- Zarządzenie Nr 13/2011 Podkarpackiego Kuratora Oświaty z dnia 13 września 2011 r. w sprawie powołania Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w Rzeszowie.

Cele konkursów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych:

- rozwijanie zainteresowań i motywowanie do uczenia się oraz wspieranie uzdolnień uczniów,
- wdrażanie uczniów do samokształcenia,
- pobudzanie twórczego myślenia,
- rozwijanie umiejętności stosowania zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu,
- wyłonienie i promowanie uczniów zdolnych oraz ich nauczycieli, promowanie szkół,
- integrowanie środowisk edukacyjnych województwa.

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.

1. Konkursy przedmiotowe są kierowane do uczniów szczególnie uzdolnionych, wykazujących zainteresowanie tematami i zagadnieniami związanymi z elementami treści podstaw programowych.
2. W roku szkolnym 2011/2012 Podkarpacki Kurator Oświaty organizuje następujące konkursy przedmiotowe o zasięgu wojewódzkim (obejmujące i poszerzające treści podstawy programowej jednego przedmiotu) :
  - 1) dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych konkursy z:
    - a) języka polskiego,
    - b) matematyki,

- c) historii,
  - d) przyrody,
- 2) dla uczniów gimnazjów konkursy przedmiotowe:
- a) polonistyczny,
  - b) historyczny,
  - c) chemiczny,
  - d) biologiczny,
  - e) geograficzny,
  - f) matematyczny,
  - g) fizyczny,
  - h) języka angielskiego,
  - i) języka niemieckiego.
3. Konkursy przygotowuje i przeprowadza Wojewódzka Komisja Konkursowa powołana przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty.
4. Wojewódzka Komisja Konkursowa sprawuje nadzór nad prawidłowym przebiegiem konkursu na wszystkich etapach i w tym zakresie podejmuje wiążące rozstrzygnięcia.

§ 2.

1. Konkursy organizowane są w formie trzystopniowych zawodów:
- 1) I stopień – etap szkolny,
  - 2) II stopień – etap rejonowy,
  - 3) III stopień – etap wojewódzki.
2. Kolejne etapy konkursu przeprowadzane są w następujących terminach:
- 1) etap szkolny – do 14 listopada 2011 r.
  - 2) etap rejonowy – do 22 grudnia 2011 r.
  - 3) etap wojewódzki - do 29 lutego 2012 r.
3. Terminy przeprowadzenia eliminacji konkursów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przedstawia **Załącznik nr 1**.
4. Dyrektorzy szkół podstawowych i gimnazjów, których uczniowie biorą udział w konkursie, są współorganizatorami konkursu w zakresie przedstawionym w § 4.
5. Przystąpienie do konkursu jest równoznaczne z akceptacją niniejszego Regulaminu przez ucznia, jego rodziców lub opiekunów prawnych oraz przez szkołę.

§ 3.

1. Każdy uczeń ma prawo przystąpić do konkursu I stopnia organizowanego na właściwym mu etapie kształcenia (w szczególnych przypadkach uczniowie klas III szkoły podstawowej mogą uczestniczyć w konkursach wymienionych w § 1 ust. 2 pkt. 1 – decyzję w tej sprawie podejmuje dyrektor właściwej szkoły). Jeżeli w macierzystej szkole ucznia nie organizuje

się danego konkursu, uczeń może do niego przystąpić w szkole wskazanej przez dyrektora szkoły. W tym szczególnym przypadku opiekę nad uczniem sprawuje oddelegowany przez dyrektora nauczyciel macierzystej szkoły ucznia.

2. Uczestnictwo w konkursie jest dobrowolne.
3. Udział ucznia w konkursie jest jednoznaczny z wyrażeniem zgody na publikowanie niezbędnych danych osobowych związanych z ogłoszeniem wyników.
4. Opiekę nad uczniami sprawują nauczyciele oddelegowani przez dyrektora szkoły.
5. Uczestnik konkursu winien posiadać przy sobie aktualną legitymację szkolną.
6. Uczestnicy, którzy spóźnią się na konkurs, mogą być do niego niedopuszczeni przez Przewodniczącego Zespołu Konkursowego.
7. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinię o dostosowaniu wymagań edukacyjnych ze względu na przewlekłą chorobę Przewodniczący Zespołu Konkursowego zobowiązany jest do dostosowania warunków i miejsca pracy do potrzeb edukacyjnych ucznia. Wprowadzone dostosowania nie mogą naruszać zasad samodzielnej pracy tego ucznia jako uczestnika konkursu. Wydłużenie czasu pracy ucznia nie może przekroczyć:
  - 1) na etapie szkolnym – 10 minut,
  - 2) na etapie rejonowym i wojewódzkim – 15 minut.
8. W czasie trwania konkursu członkowie Zespołu Konkursowego nie mogą objaśniać, komentować zadań oraz udzielać wskazówek dotyczących ich rozwiązania.
9. Każdy uczeń pracuje przy oddzielnym stoliku. Stoliki ustawione są w odległości zapewniającej samodzielność pracy uczniów.
10. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia, Przewodniczący Zespołu Konkursowego przerywa pracę uczniowi i poleca mu opuszczenie sali, co jest równoznaczne z dyskwalifikacją ucznia w danym konkursie.
11. W przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia *Regulaminu organizacji konkursów* w danej szkole, Podkarpacki Kurator Oświaty może w ciągu dziesięciu dni od dnia konkursu, na wniosek obserwatora lub na wniosek WKK, unieważnić konkurs w danej szkole, bez możliwości jego powtórzenia.
12. Prace uczniów na etapie szkolnym, rejonowym i wojewódzkim konkursów są kodowane. Organizację i sposób kodowania oraz rozkodowywania prac na etapie szkolnym ustala dyrektor szkoły.
13. Uczniowie rozwiązują zadania długopisem lub piórem (kolor czarny lub niebieski) i nie mogą używać ołówków i korektorów. Autorzy zadań konkursowych określają w wymaganiach konkursowych z danego konkursu, jakimi przyborami i pomocami powinni dysponować uczestnicy konkursu, by poprawnie rozwiązać zadania. W szczególnych przypadkach Przewodniczący Zespołu Konkursowego w porozumieniu z WKK

doprecyzuje, z czego uczniowie mogą, a z czego nie mogą korzystać w trakcie rozwiązywania zadań.

14. Konkursy przedmiotowe I, II i III stopnia polegają na wykonaniu pracy pisemnej.
15. Wszystkie komunikaty WKK publikowane są na stronie internetowej Kuratorium – www.ko.rzeszow.pl.
16. Materiały konkursowe objęte są klauzulą poufności i stanowią tajemnicę służbową.
17. Jeżeli termin wykonania czynności przewidzianej regulaminem przypada na dzień wolny od pracy, terminem jej wykonania jest kolejny dzień roboczy po wyznaczonym terminie.
18. Regulamin konkursu nie może być zmieniany w ciągu roku szkolnego.

III. ORGANIZACJA KONKURSÓW

§ 4.

Przebieg poszczególnych etapów konkursów

I stopień – etap szkolny

1. Za organizację i przeprowadzenie etapu szkolnego każdego z konkursów odpowiada dyrektor szkoły.
2. Zadaniem dyrektora w zakresie organizacji etapu szkolnego każdego z konkursów jest:
  - 1) zapoznanie nauczycieli, uczniów i rodziców z *Regulaminem konkursów*,
  - 2) zgłoszenie szkoły do udziału w konkursach w terminie **od 10 października do 14 października 2011 r.** poprzez:
    - zalogowanie się w Internetowym Systemie Obsługi Konkursów (ISOK),
    - potwierdzenie w ISOK chęci uczestnictwa szkoły w konkursach,
    - podanie w ISOK przewidywanej liczby uczestników poszczególnych konkursów (szczegółowy opis powyższych czynności znajduje się w ***Instrukcji obsługi informatycznej konkursów – Załącznik nr 2***),
    - wprowadzenie danych nauczyciela (imię i nazwisko) oddelegowanego do prac Rejonowego i Wojewódzkiego Zespołu Konkursowego z poszczególnych konkursów (**do prac nie mogą zostać zgłoszeni nauczyciele, których uczniowie uczestniczą w eliminacjach**).
    - zebranie od uczniów przystępujących do konkursu orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinii o dostosowaniu wymagań edukacyjnych ze względu na przewlekłą chorobę.
  - 3) powołanie Szkolnego Zespołu Konkursowego przeprowadzającego etap szkolny konkursów i wyznaczenie przewodniczącego tego zespołu – ilość nauczycieli

pracujących w zespole musi zapewnić prawidłowy przebieg konkursu (co najmniej dwóch nauczycieli w jednej sali),

- 4) pozyskanie drogą internetową, z witryny Kuratorium Oświaty w Rzeszowie – www.ko.rzeszow.pl, materiałów konkursowych, w tym:
  - *Regulaminu organizacji konkursów*,
  - zadań konkursowych,
  - klucza odpowiedzi do zadań.
- 5) powielenie zadań dla każdego uczestnika konkursu,
- 6) zapewnienie prawidłowego przebiegu konkursów zgodnie z zasadami wymienionymi w § 3 *Regulaminu organizacji konkursów*,
- 7) bieżące aktualizowanie w ISOK informacji o liczbie uczestników poszczególnych konkursów,
- 8) kontrolowanie w ISOK poprawności zamieszczanych danych o szkole i uczniach,
- 9) zagwarantowanie przestrzegania tajemnicy służbowej – w szczególności nieujawnianie osobom postronnym klucza dostępu do ISOK,
- 10) zagwarantowanie bezstronności i terminowości rozpatrywania przez Szkolną Komisję Konkursową odwołań złożonych przez ucznia lub jego rodziców/prawnych opiekunów od wyniku konkursu – odwołania muszą być rozpatrzone w ciągu 3 dni od dnia konkursu,
- 11) gromadzenie i przechowywanie do końca roku szkolnego dokumentacji konkursowej zawierającej:
  - a) listy uczniów zgłoszonych do konkursów, orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinii o dostosowaniu wymagań edukacyjnych ze względu na przewlekłą chorobę,
  - b) powołania nauczycieli do pracy w zespole szkolnym i ich oświadczenia o przestrzeganiu tajemnicy i bezstronności – wzór oświadczenia w **Załączniku nr 3**,
  - c) konkursowe prace uczniów,
  - d) protokoły pokonkursowe,
  - e) dokumentację dotyczącą odwołań, o których mowa w pkt. 10.
3. Na tydzień przed terminem danego konkursu nauczyciele przekazują dyrektorowi szkoły imienne listy uczniów, którzy będą brali udział w eliminacjach szkolnych.
4. W eliminacjach szkolnych, w charakterze obserwatora, może brać udział wizytator wyznaczony przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty.
5. Konkursy etapu szkolnego rozpoczynają się o godz. 10:00. Na wykonanie zadań konkursowych, po odliczeniu czasu na czynności organizacyjne, uczeń ma 60 min.
6. Szkolny Zespół Konkursowy dokonuje sprawdzenia i oceny punktowej prac uczniów wg klucza odpowiedzi. Każda praca powinna być sprawdzona, oceniona i czytelnie podpisana przez sprawdzającego – członka zespołu.
7. Zespół sporządza protokół z etapu szkolnego – wzór **Załącznik nr 4**.

8. Szkolna Komisja Konkursowa ogłasza wyniki konkursu najpóźniej w następnym dniu po przeprowadzeniu konkursu.
9. Dyrektor w terminie do czterech dni po konkursie, na podstawie protokołu pokonkursowego oraz decyzji w sprawie odwołań, sporządzonych przez szkolny zespół konkursowy, przekazuje za pomocą ISOK do Kuratorium Oświaty w Rzeszowie informacje o wynikach uczniów uczestniczących w konkursie.
10. Kwalifikacji uczestników do etapu rejonowego dokonuje WKK w oparciu o informacje przekazane przez dyrektorów szkół w terminie 14 dni od dnia konkursu.
11. WKK kwalifikuje, z zastrzeżeniem § 7 *Regulaminu organizacji konkursów*, do etapu rejonowego konkursów uczestników etapu szkolnego, którzy uzyskali najwyższe wyniki, nie więcej jednak niż 200 uczniów w przypadku każdego konkursu.
12. Lista uczniów zakwalifikowanych do etapu rejonowego zostaje opublikowana na stronie internetowej Kuratorium Oświaty.

II stopień – etap rejonowy

13. Za organizację i przeprowadzenie eliminacji rejonowych odpowiadają Rejonowe Zespoły Konkursowe powołane przez Przewodniczącego WKK.
14. Szczegółowa informacja o miejscach i godzinie przeprowadzenia poszczególnych konkursów etapu rejonowego ukaże się do dnia 14 listopada 2011 r. na stronie internetowej KO w Rzeszowie (www.ko.rzeszow.pl).
15. Nauczycieli powołanych do pracy w Rejonowych Zespołach Konkursowych deleguje dyrektor szkoły, w której są zatrudnieni.
16. Zadaniem Przewodniczącego Rejonowego Zespołu Konkursowego w zakresie organizacji i przebiegu etapu rejonowego każdego z konkursów, jest:
  - 1) zobowiązanie członków zespołu do zachowania tajemnicy służbowej i bezstronności (**załącznik nr 5**).
  - 2) przeprowadzenie kodowania prac uczniów wg zasad podanych przez WKK,
  - 3) zapewnienie prawidłowego przebiegu konkursu zgodnie z zasadami wymienionymi w § 3 *Regulaminu organizacji konkursów*,
  - 4) przygotowanie i zatwierdzenie protokołu z przebiegu eliminacji.
17. Na wykonanie pracy, po odliczeniu czynności organizacyjnych, uczeń ma 90 minut (konkurs polonistyczny - gimnazjum 120 minut).
18. W etapie rejonowym konkursu mogą uczestniczyć tylko uczniowie wyłonieni w trakcie eliminacji szkolnych, po zakwalifikowaniu przez WKK.
19. Przewodniczący Rejonowego Zespołu Konkursowego, w obecności członków zespołu, przygotowuje protokół pokonkursowy (**załącznik nr 6**).
20. Prace uczniów ocenia, wg opracowanych przez autorów zadań konkursowych kryteriów,

Rejonowy Zespół Konkursowy. Każda praca powinna być sprawdzona, oceniona i podpisana przez sprawdzającego – członka zespołu.

21. Rejonowy Zespół Konkursowy sporządza protokół z oceny prac konkursowych (**załącznik nr 7**).
22. Do eliminacji wojewódzkich WKK kwalifikuje uczniów, którzy uzyskali najwyższe wyniki, nie więcej jednak niż 80 uczniów w przypadku każdego konkursu.
23. Wyniki eliminacji rejonowych i listy uczestników zakwalifikowanych do etapu wojewódzkiego zostają opublikowane na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w terminie 14 dni (roboczych) od daty przeprowadzenia konkursu.

III stopień – etap wojewódzki

24. Za organizację i przeprowadzenie eliminacji wojewódzkich odpowiada WKK. Przewodniczący WKK powołuje Wojewódzki Zespół Konkursowy do zorganizowania i przeprowadzenia etapu wojewódzkiego danego konkursu, o którym mowa w § 1 ust. 2.
25. Adresy miejsc przeprowadzenia III etapu konkursów (wojewódzkich) oraz godziny rozpoczęcia eliminacji zostaną opublikowane w postaci komunikatu WKK na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w terminie do 6 stycznia 2012 r.
26. Nauczycieli powołanych do pracy w Wojewódzkim Zespole Konkursowym deleguje dyrektor szkoły, w której są zatrudnieni.
27. Zadaniem Przewodniczącego Wojewódzkiego Zespołu Konkursowego w zakresie organizacji i przebiegu etapu wojewódzkiego każdego z konkursów jest:
  - 1) zobowiązanie członków zespołu do zachowania tajemnicy służbowej i bezstronności (**załącznik 5**),
  - 2) przeprowadzenie kodowania prac uczniów wg zasad podanych przez WKK,
  - 3) zapewnienie prawidłowego przebiegu konkursu zgodnie z zasadami wymienionymi w § 3 *Regulaminu organizacji konkursów*,
  - 4) przygotowanie i zatwierdzenie protokołu z przebiegu eliminacji.
28. W dniu konkursu zadania konkursowe dla wszystkich uczestników dostarcza przedstawiciel WKK.
29. Na wykonanie pracy, po odliczeniu czynności organizacyjnych, uczeń ma 90 minut (konkurs polonistyczny gimnazjum 120 minut).
30. Przewodniczący Wojewódzkiego Zespołu Konkursowego, w obecności członków zespołu, przygotowuje protokół pokonkursowy (**załącznik nr 6**).
31. Prace uczniów ocenia Wojewódzki Zespół Konkursowy wg kryteriów opracowanych przez autorów zadań konkursowych. Każda praca powinna być sprawdzona, oceniona i podpisana przez sprawdzającego – członka zespołu.
32. Wojewódzki Zespół Konkursowy sporządza protokół z oceny prac konkursowych

(załącznik nr 7)

33. Tytuł **laureata konkursu** otrzymuje 30 uczestników etapu wojewódzkiego, którzy uzyskali najwyższe wyniki. Liczba laureatów w poszczególnych konkursach może być zwiększona, jeśli uczestnicy etapu wojewódzkiego danego konkursu z pozycji 31 i następnych uzyskali taką samą liczbę punktów jak uczeń z pozycji 30.
34. Tytuł **finalisty konkursu**, o którym mowa w niniejszym *Regulaminie organizacji konkursów*, otrzymuje uczeń, który przystąpił do etapu wojewódzkiego i nie uzyskał tytułu laureata.
35. Wojewódzka Komisja Konkursowa w terminie 14 dni (roboczych) od daty odbycia eliminacji umieszcza indywidualne wyniki uczniów na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.
36. Laureaci i finaliści konkursów otrzymują zaświadczenia wydane przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

§ 5

Udostępnianie prac konkursowych

1. Prace konkursowe udostępnia się do wglądu uczestnikom, ich rodzicom/ prawnym opiekunom, opiekunom naukowym na indywidualny pisemny wniosek w terminie 3 dni od ogłoszenia wyników danego konkursu:
  - a) z etapu rejonowego i wojewódzkiego prace udostępnia się w Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w budynku Archiwum Urzędu Wojewódzkiego ul. **Miedziana 4a** w Rzeszowie **w godzinach od 8.00 – 14.30. Należy uzgodnić termin i godzinę udostępnienia pracy.**
  - b) **nie udostępnia się klucza do arkusza konkursowego.**
2. Udostępnienie pracy trwa do 20 minut.
3. Prace konkursowe nie mogą być kserowane, fotografowane itp.

§ 6

Wnoszenie zastrzeżeń i tryb ich rozpatrywania

1. Uczeń biorący udział w konkursie lub jego rodzice/ prawni opiekunowie mają prawo złożyć odwołanie od wyników etapu:
  - 1) szkolnego bezpośrednio do dyrektora szkoły w ciągu 2 dni od dnia konkursu w formie pisemnej. Szkolny Zespół Konkursowy rozpatruje odwołanie ucznia lub jego rodziców/prawnych opiekunów od wyniku konkursu w trybie pilnym, by dyrektor szkoły najpóźniej w czwartym dniu po dniu konkursu mógł wpisać w ISOK dane dotyczące wyników uczniów.
  - 2) rejonowego i wojewódzkiego w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia wyników (dni robocze, decyduje data stempla pocztowego) do Przewodniczącego WKK.
2. Odwołanie musi być złożone na piśmie i winno zawierać wskazanie zadania/zadań,

których ocena jest kwestionowana oraz zasadność odwołania.

3. Odwołanie, które nie wskazuje zadań, których ocena jest kwestionowana i nie posiada uzasadnienia pozostaje bez rozpatrzenia.
4. Pisemne wnioski zgodnie z § 6 ust. 1 pkt. 2 i ust. 2 należy składać na adres:

Wojewódzka Komisja Konkursowa w Rzeszowie,

ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów

5. WKK rozpatruje odwołania w terminie 21 dni, powiadamiając pisemnie o swojej decyzji wnoszącego odwołanie.
6. Rozstrzygnięcie Wojewódzkiej Komisji Konkursowej wydane na skutek odwołania jest ostateczne.

§ 7

W sytuacjach nieprzewidzianych niniejszym *Regulaminem organizacji konkursów* decyzję rozstrzygającą podejmuje Przewodniczący WKK.

§ 8

Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych stopniach organizowanych konkursów i wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczycieli przedstawia **Załącznik nr 8**.

Załącznik nr 1: Harmonogram

a) dla uczniów szkół podstawowych:

Konkurs z:	Etap szkolny	Etap rejonowy	Etap wojewódzki
Języka polskiego	20 października 2011	26 listopada 2011	21 stycznia 2012
Matematyki	27 października 2011	10 grudnia 2011	25 luty 2012
Przyrody	18 października 2011	19 listopada 2011	14 stycznia 2012
Historii	25 października 2011	3 grudnia 2011	18 luty 2012

b) dla uczniów gimnazjów:

Konkurs	Etap szkolny	Etap rejonowy	Etap wojewódzki
Polonistyczny	7 listopada 2011	10 grudnia 2011	25 luty 2012
Historyczny	26 października 2011	3 grudnia 2011	18 luty 2012
Geograficzny	24 października 2011	26 listopada 2011	21 stycznia 2012
Biologiczny	28 października 2011	2 grudnia 2011	17 luty 2012
Chemiczny	4 listopada 2011	9 grudnia 2011	24 luty 2012
Fizyczny	19 października 2011	19 listopada 2011	14 stycznia 2012
Matematyczny	21 października 2011	25 listopada 2011	20 stycznia 2012
Języka angielskiego	17 października 2011	18 listopada 2011	13 stycznia 2012
Języka niemieckiego	3 listopada 2011	8 grudnia 2011	23 luty 2012

INSTRUKCJA OBSŁUGI INFORMATYCZNEJ KONKURSÓW

W instrukcji znajduje się:

1. opis sposobu pozyskania drogą elektroniczną materiałów konkursowych niezbędnych do realizacji w szkole I etapu konkursów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2011/2012,
2. opis procedur związanych z przesyłaniem danych pokonkursowych, możliwości ich edycji i przeglądania.

Wykorzystując Internet, można pozyskać następujące materiały konkursowe:

1. regulamin organizacji konkursów,
2. zaszyfrowane pliki z zadaniami konkursowymi i prawidłowymi odpowiedziami (ich otwarcie będzie możliwe dopiero w dniu konkursu, kiedy opublikowane zostaną odpowiednie hasła),
3. komunikaty Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.

Instrukcja zawiera dokładny opis jak tego dokonać. Są w niej przedstawione podstawowe informacje i wymagania związane z obsługą informatyczną konkursów:

1. opis strategii informatycznej obsługi konkursów,
2. wymagania informatyczno-techniczne stawiane szkołom,
3. harmonogram czasowy działań dotyczących informatycznej obsługi konkursów,
4. procedurę pobierania za pomocą sieci Internet plików materiałów konkursowych,
5. procedurę pobierania zaszyfrowanych plików z zadaniami konkursowymi i prawidłowymi odpowiedziami,
6. procedurę pozyskiwania haseł do odszyfrowania plików,
7. sposób odszyfrowywania i drukowania zawartości plików z zadaniami konkursowymi i poprawnymi odpowiedziami.

Proszę o bardzo dokładne zapoznanie się z instrukcją. Ścisłe stosowanie opisanych procedur umożliwi łatwy dostęp do materiałów konkursowych i prawidłowe przeprowadzenie konkursów.

W przypadku problemów związanych z obsługą informatyczną należy kontaktować się z Wojewódzką Komisją Konkursową (informatyk obsługujący system) – tel.: (017) 867-11-03.

I. Podstawowe informacje i wymagania

I.1. Strategia informatyczna konkursów

Strategia informatyczna konkursów:

1. zalogowanie się do Internetowego Systemu Obsługi Konkursów w terminie od 10 do 14 października 2011 r.
2. przygotowanie i przesłanie danych pokonkursowych poprzez wypełnienie formularzy na wskazanych stronach WWW.

Zadania i odpowiedzi do zadań dla etapu I konkursów przedmiotowych dostarczane będą szkołom za pomocą sieci Internet.

W instrukcji zamiast pojęcia Internetowy System Obsługi Konkursów używany będzie skrót **ISOK**.

Prosimy także pamiętać o wylogowywaniu się, gdy przestajemy korzystać z komputera (może się zdarzyć, że w czasie naszej nieobecności dostęp do niego będą miały inne osoby).

W/w wymagania powodują szereg konsekwencji organizacyjno-wykonawczych. Najważniejsze informacje na ich temat zestawione zostały w Tabeli I.1.1.

Tabela I.1.1. Wykaz **koniecznych** czynności związanych z obsługą informatyczną konkursów w roku szkolnym 2011/2012.

Lp.	Materiał	Postać	Miejsce dostępu	Termin udostępnienia	Konieczne działanie
1.	Instrukcja obsługi informatycznej konkursów.	Elektroniczna (witryna internetowa oraz plik do pobrania z serwera FTP); jawna	Witryny: www.ko.rzeszow.pl	Nie później niż 30.09.2011r.	Zapoznać się dokładnie z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów.
2.	Informacja o szkole (zgłoszenie udziału szkoły w konkursie oraz uczniów)	Elektroniczna	ISOK	10.10 – 14.10.2011 r.	Zalogowanie się do ISOK, potwierdzenie udziału szkoły w konkursach i podanie danych uczestników
3.	Zadania konkursowe oraz klucz odpowiedzi.	Elektroniczna (pliki do pobrania z serwera FTP); zaszyfrowana (pliki archiwum samorozpakowującego się, zabezpieczone hasłem)	Witryny: www.ko.rzeszow.pl a ponadto inne lokalizacje jeśli wskazane zostaną komunikatem WKK	3 dni przed dniem przeprowadzenia danego konkursu od godz. 9 ⁰⁰ .	Postępować zgodnie z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów. Przez Internet pobrać pliki z działu Materiały konkursowe znajdującego się w ISOK
4.	Hasło rozszyfrowania pliku zadań.	Elektroniczna (witryna internetowa); jawna	Witryny: www.ko.rzeszow.pl a ponadto inne lokalizacje jeśli wskazane zostaną komunikatem WKK	W dniu przeprowadzenia danego konkursu, godz. 8 ⁰⁰ .	Postępować zgodnie z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów. Odczytać hasło ze strony Materiały konkursowe -dział znajdujący się w ISOK
5.	Hasło rozszyfrowania pliku klucza odpowiedzi do zadań.	Elektroniczna (witryna internetowa); jawna	Witryny: www.ko.rzeszow.pl a ponadto inne lokalizacje jeśli wskazane zostaną komunikatem WKK	W dniu przeprowadzenia danego konkursu, o godz. 11 ⁰⁰ .	Postępować zgodnie z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów. Odczytać hasło ze strony Materiały konkursowe -dział znajdujący się w ISOK.

6.	Rozszyfrowanie plików zadań i klucza odpowiedzi oraz ich wydruk.	-	Szkoła.	W dniu konkursu.	Postępować zgodnie opisem rozszyfrowania zadań i klucza odpowiedzi umieszczonym w dziale Materiały konkursowe ISOK .
7.	Wprowadzenie danych pokonkursowych do ISOK.	Elektroniczna, strona WWW wymagająca autoryzacji	Szkoła.	Zgodnie z regulaminem konkursów.	Postępować zgodnie z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów oraz opisami umieszczonymi w ISOK.
8.	Sprawdzenie poprawności wprowadzonych danych	Elektroniczna, strona WWW wymagająca autoryzacji	Szkoła	Bezpośrednio po wprowadzeniu danych pokonkursowych	Postępować zgodnie z opisami czynności umieszczonymi w ISOK.

I.2. Wymagania informatyczno-techniczne stawiane szkołom

Dyrektor szkoły powinien mieć do wyłącznej dyspozycji jeden sprawnie działający komputer z:

- monitorem i kartą graficzną wyświetlającymi obraz o rozdzielczości 1024x768 albo 800x600 pikseli,
- dyskiem twardym posiadającym **wolne miejsce** na dysku „C:” o pojemności co najmniej 20 MB,
- zainstalowanym systemem MS Windows w wersji 98 lub wyższej uaktualnionym (zainstalowane wszystkie uaktualnienia /service packs/ np. z Internetu poprzez *Windows Update*),
- zainstalowanym edytorem tekstu Adobe Reader w.7.0 (do pobrania ze strony internetowej KO),
- zainstalowaną drukarką atramentową lub laserową gwarantującą wydruk o rozdzielczości 600 x 600 dpi lub wyższej,
- dostępem do Internetu, łączem o szybkości transmisji 24kB/s lub większej,
- dostępem do poczty elektronicznej poprzez utworzone konto pocztowe będące **wyłącznie** do dyspozycji dyrektora szkoły, z którego będzie wysyłał pocztę elektroniczną do WKK,
- zainstalowaną przeglądarką internetową MS Internet Explorer w wersji 6 lub wyższej z wyłączoną opcją autouzupełniania haseł,
- zainstalowanym klientem pocztowym MS Outlook Express w wersji 6 lub wyższej,

oraz do dyspozycji sprawnie działającą kserokopiarkę, gwarantującą dokładne kopie obrazu (np. wyraźne odcienie szarości) oraz wydajność min. 8 str./minutę.

I.3. Harmonogram czasowy działań dotyczących informatycznej obsługi konkursów

a) pobierania i odsyłania plików danych związanych z organizacją konkursów w szkole

- w dniach od 10 – 14.10. 2011 r. dyrektor szkoły zobowiązany jest:
  - a. zalogować się do internetowego systemu obsługi konkursów,
  - b. potwierdzić zgłoszenie szkoły do konkursów,
  - c. zaktualizować informacje o szkole,
  - d. zapoznać się szczegółowo z Instrukcją obsługi informatycznej konkursów oraz szczegółowymi opisami wprowadzania danych zamieszczonymi w ISOK,
  - e. wprowadzić dane uczniów przystępujących do konkursu.
- po przeprowadzeniu danego konkursu etapu szkolnego, szkoła zobowiązana jest przesłać wskazane w regulaminie dane pokonkursowe za pomocą ISOK.

Uwaga I.3.1:

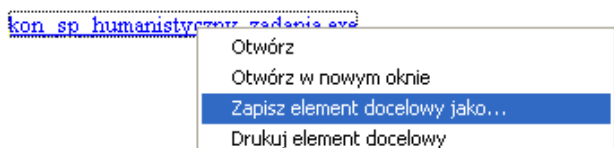
Dyrektor szkoły (szkolny zespół) zobowiązany jest do systematycznego aktualizowania danych szkoły, terminowego wprowadzania danych pokonkursowych oraz danych uczniów uczestniczących w etapie szkolnym konkursu.

b) czas udostępniania w Internecie danych dotyczących konkursów:

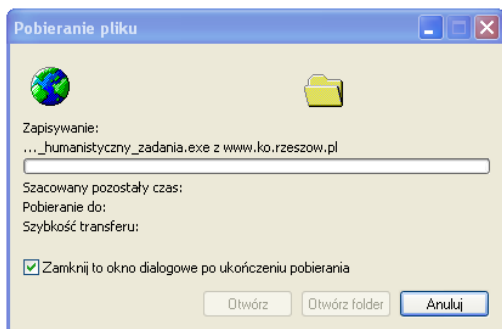
- czas udostępniania komunikatów WKK na witrynach – na bieżąco od początku roku szkolnego,
- czas udostępnienia zadań i odpowiedzi w sieci Internet: **trzy dni przed danym konkursem od godz. 9:00**,
- czas udostępnienia hasła do zadań w sieci Internet: **w dniu danego konkursu o godz. 8:00**,
- czas udostępnienia hasła do odpowiedzi w sieci Internet: **w dniu danego konkursu o godz. 11:00**.

I.4. Pobieranie za pomocą sieci Internet plików materiałów konkursowych

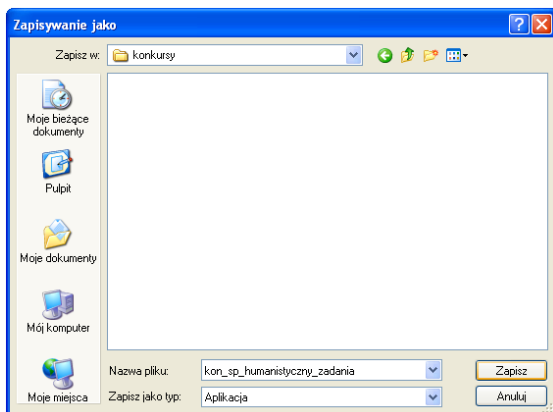
1. Zaloguj się do Internetowego Systemu Obsługi Konkursów;
2. Wybierz link (zakładkę) – **Materiały konkursowe**;
3. Pojawi się lista aktualnie dostępnych plików np. *on_sp_humanistyczny_zadania.exe*
4. Kliknij na linku wybranego pliku prawym przyciskiem i wybierz opcję: **Zapisz element docelowy jako:**

5. Pojawi się okno pobierania pliku:

6. Następnie zaś zostaniemy poproszeni o wskazanie miejsca zapisu – wskaż katalog **Konkursy** na dysku **C:** (C:\konkursy)

7. Należy wybrać katalog konkursy na dysku C: (C:/konkursy) i zapisać plik.
8. Aby rozpakować plik i poznać treść zadań (odpowiedzi do zadań) potrzebne jest hasło, tylko jego podanie pozwoli rozpakować plik.

Uwaga I.4.1.

Ponieważ nie można definitywnie wykluczyć, że udostępnione w Internecie materiały konkursowe nie będą zawierały koniecznych do poprawienia błędów, zaleca się jak najczęstsze przeglądanie na witrynach strony z komunikatami WKK, bowiem tylko w ten sposób możemy Państwa informować o konieczności pobrania i zastosowania materiału konkursowego w nowej, poprawionej postaci!

II. Pozyskanie haseł do odszyfrowania plików

1. Zaloguj się do Internetowego Systemu Obsługi Konkursów,
2. Wybierz link (zakładkę) – **Materiały konkursowe**,
3. O odpowiedniej godzinie pojawi się hasło – jeśli je zapisujemy, należy zadbać o poufność tej notatki.

IV. Odszyfrowywanie i drukowanie zawartości plików z zadaniami i poprawnymi odpowiedziami

1. Kliknij na spakowany plik z zadaniami (odpowiedziami),
2. Na prośbę programu - podaj odczytane hasło,
3. Plik rozpakuje się automatycznie i skopiuje treść zadań (odpowiedzi) do katalogu **C:/konkursy**
4. Otwórz pliki z zadaniami (odpowiedziami) korzystając z Worda lub Acrobat Reader-a (zależnie od zastosowanego formatu tekstu).

V. Wprowadzanie i edycja danych

1. Wszystkie dane wprowadzane będą za pomocą Internetowego Systemu Obsługi Konkursów,
2. Edycję danych także będzie można dokonywać za pomocą Internetowego Systemu Obsługi Konkursów. WKK ze względów organizacyjnych zastrzega sobie jednak możliwość ustalania przedziałów czasowych, w których dane będzie można edytować.
3. Szczegółowe opisy wprowadzania (edycji) poszczególnych informacji znajdują Państwo na stronach ISOK.

VI. Przeglądanie informacji

1. Wszystkie dane wprowadzone będzie można przeglądać (ewentualnie edytować) za pomocą Internetowego Systemu Obsługi Konkursów,
2. W wybranych przypadkach, w celu szerszego upublicznienia informacji zostaną one umieszczone w działach: **Konkursy interdyscyplinarne**, **Konkursy przedmiotowe** w formie komunikatu.

VII. Sytuacje awaryjne

1. Jeśli adres WWW: <http://www.ko.rzeszow.pl> pomimo kilku prób nie będzie się otwierał prosimy wybrać stronę <http://79.188.21.140> gdzie znajdzie Państwo potrzebne materiały lub informacje o terminie usunięcia awarii.
2. Jeśli awaria dotyczy będzie tylko ISOK lub jego części – informacja o tym znajdzie się na stronie głównej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Załącznik nr 3: Zobowiązanie służbowe

.....
(Nazwa szkoły)

.....
(Miejscowość, data)

Oświadczenie¹

Oświadczam, że zostałem zapoznany z zasadami i odpowiedzialnością nałożoną na mnie w związku z organizacją konkursów przedmiotowych dla szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2011/2012.

Zobowiązuję się przestrzegać tajemnicy służbowej i bezstronności oraz *Regulaminu organizacji konkursów*, z którym się zapoznałem.

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

.....
Imię i nazwisko

.....
czytelny podpis

---

¹ Oświadczenie podpisują: dyrektor szkoły, członkowie zespołu konkursowego.

Załącznik nr 4: Wzór protokołu z przebiegu etapu szkolnego konkursu

Pieczęć szkoły

Protokół

z I etapu konkursu .....

(nazwa konkursu)

Szkolny Zespół Konkursowy przeprowadzający eliminacje :

1. ....
(nazwisko i imię) .....
(nauczany przedmiot)
2. ....
3. ....

przeprowadził w dniu ..... W.....

(nazwa szkoły)

I etap konkursu ....., w którym uczestniczyło ..... uczniów .

(liczba)

Uczniowie uzyskali następujące ilości punktów:

Lp.	Kod ucznia	Imię i nazwisko ucznia	Liczba punktów	Data urodz.	Miejsce urodzenia	Klasa	Nazwisko i imię nauczyciela -opiekuna

Podpisy członków zespołu przeprowadzającego eliminacje:

1. ....
2. ....
3. ....

.....
(pieczęćka i podpis dyrektora)

.....
(miejscowość, data)

Załącznik nr 5

REJONOWY ZESPÓŁ KONKURSOWY/ WOJEWÓDZKI ZESPÓŁ KONKURSOWY*	Miejscowość ..... data .....
W	

OŚWIADCZENIE

Potwierdzam, że zapoznałam(em) się z informacją dla przewodniczącego i członków Rejonowego Zespołu Konkursowego/Wojewódzkiego Zespołu Konkursowego o sposobie przeprowadzania II/III* etapu konkursu

..... dla uczniów szkół podstawowych/gimnazjów(*)

Oświadczam jednocześnie, że zostałam(em) zapoznana(y) z zasadami i odpowiedzialnością nałożoną na mnie w związku z udziałem w organizacji konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2011/2012.

Zobowiązuję się przestrzegać Regulaminu organizacji konkursów, tajemnicy służbowej i zasady bezstronności, z którymi zostałam(em) zapoznana(y) w dniu dzisiejszym.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwisko i imię</i>	<i>Podpis</i>
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

* niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 6

REJONOWY ZESPÓŁ KONKURSOWY / WOJEWÓDZKI ZESPÓŁ KONKURSOWY* W	Miejscowość ..... data .....

**PROTOKÓŁ
Z PRZEBIEGU II /III* ETAPU (REJONOWEGO/WOJEWÓDZKIEGO)*
KONKURSU**

**.....
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH/GIMNAZJÓW(*)**

W dniu ..... w godz. od ..... do ..... Rejonowy/Wojewódzki* Zespół
Konkursowy w ..... (powołany przez Przewodniczącego WKK)
przeprowadził II/III* etap konkursu.....

W konkursie wzięło udział ..... uczniów na zakwalifikowanych .....

Uwagi: Eliminacje rejonowe/wojewódzkie przeprowadzono zgodnie z Regulaminem organizacji
konkursów oraz zaleceniami Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.

Podpisy Rejonowego / Wojewódzkiego* Zespołu Konkursowego:
*niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 8: ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANYCH NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSÓW oraz WYKAZ LITERATURY OBOWIĄZUJĄCEJ UCZESTNIKÓW ORAZ STANOWIĄCEJ POMOC DLA NAUCZYCIELA

KONKURS Z JĘZYKA POLSKIEGO – SZKOŁA PODSTAWOWA

Motyw przewodni konkursu:

W drodze

Uczestnicy przystępujący do konkursu powinni posiadać wysokie kompetencje czytelnicze, umiejętność wnikliwej interpretacji utworów, a także umiejętność samodzielnego wnioskowania i poprawnego wypowiedzania się w różnych formach. Zadania konkursowe sprawdzają wybrane zagadnienia z zakresu czytanych książek, wiedzy i umiejętności objętych zapisami aktualnie obowiązującej Podstawy Programowej (PP) z języka polskiego oraz treści poszerzające ww zagadnienia, m.in.:

- rozpoznawanie i czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów kultury, także niebędących fragmentami lektur konkursowych, w tym: tekstów literackich, użytkowych, popularnonaukowych, publicystycznych; przekazów ikonicznych; źródeł i tekstów historycznych.
- odczytywanie danych, np.: z map, tabel wykresów, schematów, itp.
- rozpoznawanie charakterystycznych cech czytanego utworu, dostrzeganie znaczeń dosłownych i sensów przenośnych, odróżnianie fikcji literackiej od rzeczywistości; dostrzeganie i rozumienie symbolicznych i uniwersalnych wartości wpisanych w teksty kultury.
- posługiwanie się terminami służącymi do opisu omawianych dzieł literackich (m.in. pojęcia: *homo viator*, mit, metafora, symbol, epitet, porównanie, także homeryckie, przenośnia, apostrofa, anafora, antyteza, wykrzyknienie, pytanie retoryczne, onomatopeja, inwersja, narracja, itp.) i innych tekstów kultury (przekazów ikonicznych, malarstwa, prasy, filmu)
- rozróżnianie podstawowych rodzajów i gatunków literackich, wierszy i rymów oraz ich rodzajów.
- formułowanie wniosków, opinii, ocenianie faktów i wydarzeń, rozpoznawanie i formułowanie intencji wypowiedzi.
- formułowanie uzasadnienia własnych postaw i poglądów, w tym redagowanie tekstu o charakterze argumentacyjnym (rozprawki).

- redagowanie tekstów, m.in.: opisu (miejsca, postaci, przedmiotu, sytuacji, przeżyć, krajobrazu, itp.), wzbogaconego kompozycyjnie opowiadania, listu (w tym oficjalnego), mowy, charakterystyki, sprawozdania, recenzji, reklamy, ogłoszenia, zawiadomienia, zaproszenia, dialogu, różnych form notatek (np. encyklopedycznej, informacji prasowej), instrukcji, przepisu, regulaminu, kodeksu, kartki pocztowej, tekstów adresatywnych typu dedykacja (podziękowanie, gratulacje, itp.), biogramu, wywiadu, fragmentu pamiętnika, dziennika, planu (twórczego i odtwórczego) oraz innych przewidzianych w PP.
- redagowanie twórczych tekstów, np. opowiadania, z obrazowym ujmowaniem epizodów, postaci, scenek (również historycznych), z uwzględnieniem dialogu, opisu, elementów charakterystyki postaci, opowiadanie w roli.
- formułowanie innych wypowiedzi w formie pisemnej w zależności od adresata, roli, celu, inspirowanych rysunkiem, cytatem, itp.
- dokonywanie celowych operacji na tekście, np. streszczanie, przekształcanie stylistyczne.
- stosowanie środków językowych wzbogacających styl wypowiedzi, rozpoznanie ich i nazywanie.
- rozumienie i przestrzeganie norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych na poziomie wyrazu, zdania, akapitu.
- stosowanie i wyjaśnianie znaczeń synonimów, antonimów, homonimów, zjawiska stylizacji językowej, polisemii. Znajomość leksyki i frazeologii związanej z tematyką konkursu.
- ujmowanie treści w związkach przyczynowo-skutkowych.
- posługiwanie się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń: sytuowanie ich w przestrzeni, umieszczanie dat w przedziałach czasowych, nazywanie epok historyczno - literackich, porządkowanie wydarzeń w kolejności chronologicznej z wykorzystaniem w tym celu mapy, tabeli, wykresu.
- znajomość pojęć, wydarzeń i postaci stanowiących kontekst, np. biograficzny, plastyczny, historyczny dla obowiązujących na danym etapie lektur konkursowych.
- wskazywanie źródeł informacji, posługiwanie się nimi, porządkowanie i selekcjonowanie ich.
- integrowanie wiedzy uzyskanej z analizowanych źródeł; wyciąganie wniosków z ich porównywania.
- wykazanie się funkcjonalną i teoretyczną wiedzą w zakresie podstawowych zagadnień i pojęć z zakresu gramatyki języka polskiego np. wszystkie części mowy, części zdania, rodzaje wypowiedzi, rodzaje zdań złożonych współrzędnie i

podrzędnie oraz **zgodnie z zapisami aktualnie obowiązującej PP** (czyt. PP: *Świadomość językowa uczniów*).

Uwaga!

- Uczestnicy etapu szkolnego i rejonowego powinni znać teksty literackie wskazane w spisie lektur dla odpowiedniej części konkursu. **W etapie wojewódzkim obowiązuje znajomość wszystkich lektur.**

Lektury

ETAP I:

- J. Verne, *W 80 dni dookoła świata*

ETAP II

- Homer, *Odyseja* [tu] ks. IX, *Opowiadania u Alkinosa. Przygoda z Kiklopem*
- J. Parandowski, *Przygody Odyseusza*
- J. Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania starożytnych Greków i Rzymian* [tu:] *Wyprawa Argonautów*
- L. Staff, *Odys*
- J.R.R. Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

ETAP III

- C.S. Lewis, *Podróż „Wędrowca do Świtu”*
- A. de. Saint – Exupery, *Mały Książę*
- E. Stachura, *Wędrownką życie jest człowieka*
- A. Szklarski, *Tomek w krainie kangurów*

KONKURS Z PRZYRODY – SZKOŁA PODSTAWOWA

„Las naturalnym bogactwem Ziemi”

1. Celem Konkursu Przyrodniczego jest:

- podnoszenie poziomu nauczania przyrody poprzez popularyzację wiedzy przyrodniczej wśród uczniów szkół podstawowych,
- rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych i ekologicznych uczniów,
- pogłębianie umiejętności prowadzenia obserwacji zjawisk przyrodniczych wraz z dokonywaniem ich opisu,
- propagowanie zachowań sprzyjających bezpieczeństwu ludzi i poszanowaniu przyrody,
- uwrażliwienie na problemy ochrony środowiska i wszystkich jego elementów, w szczególności zaś zwrócenie uwagi na gatunki zagrożone i uratowane od zagłady,
- kształtowanie umiejętności interpretowania, wnioskowania, analizowania wyników obserwacji przedstawionych na wykresach, diagramach, tabelach.

2. Tematem przewodnim konkursu jest „ *Las naturalnym bogactwem Ziemi*”, który będzie inspiracją do opracowania zadań konkursowych.

Do każdego etapu konkursu obowiązują treści podstawy programowej z przyrody dla II etapu edukacyjnego ujęte w pkt. od 1 do 21, ze szczególnym uwzględnieniem krajobrazów leśnych Polski i świata (**uwaga! obowiązuje całość programu, a nie tylko treści związane z tematyką konkursu**).

3. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności:

A. umiejętności

1. znajomość terminologii przyrodniczej,
2. korzystanie z różnych źródeł informacji (własnych obserwacji, doświadczeń, tekstów, map, tabel, z fotografii, filmów) do prezentacji technologii informacyjno – komunikacyjnej,
3. czytanie i interpretowanie map, wykresów, tabel, rysunków i właściwe wnioskowanie,

4. praktyczne wykorzystanie wiedzy do opisywania zjawisk przyrodniczych,
5. rozpoznawanie pospolitych gatunków roślin i zwierząt,
6. dostrzeganie walorów przyrodniczych najbliższego regionu, znajomość prawnie chronionych obiektów i obszarów przyrodniczych,
7. rozpoznawanie zbiorowisk roślinnych,
8. dostrzeganie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze i odwrotnie, środowiska na zdrowie człowieka,
9. zastosowanie wiedzy przyrodniczej w życiu codziennym.

B. Wiadomości:

I etap

Zakres tematyczny:

1. Sposoby poznawania przyrody.
2. Przyrządy i pomoce przyrodnika.
3. Mapa obrazem powierzchni Ziemi. Typy map. Umiejętność czytania map.
4. Czynniki warunkujące życie na lądzie.
5. Krainy geograficzne Polski – rzeźbiarze krajobrazu (siły przyrody i człowiek).
6. Czynniki kształtujące krajobraz Polski oraz ich wpływ na życie organizmów.
7. Wpływ organizmów na środowisko.
8. Typy lasów występujących w Polsce jako przykład środowiska lądowego - charakterystyczne gatunki roślin, zwierząt, grzybów z uwzględnieniem gatunków chronionych.
9. Przystosowanie w/w organizmów pod względem budowy ciała, czynności życiowych, wymagań klimatycznych, glebowych do środowiska życia.
10. Wpływ podłoża na warunki życia organizmów.
11. Zależności pokarmowe w środowisku leśnym – organizmy samożywne i cudzożywne. Znaczenie grzybów w krążeniu materii (jako reducentów szczątków organicznych).
12. Charakterystyczne cechy i własności zjawisk i przemian przyrodniczych i fizycznych, obiektów przyrodniczych i elementów środowiska.
13. Klasyfikacja organizmów.
14. Walory przyrodniczo – krajoznawcze Bieszczadzkiego Parku Narodowego.
15. Zagrożenia i zmiany środowiska przyrodniczego w Polsce i jego ochrona.
16. Znaczenie lasu dla kształtowania klimatu.

II etap

Obejmuje zakres wiedzy i umiejętności z etapu szkolnego oraz treści rozszerzające:

1. Charakterystyka warunków klimatycznych, glebowych, różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt wraz z ich przystosowaniem w następujących krajobrazach Europy: krajobrazie śródziemnomorskim, alpejskim, karpackim, Pojezierzu Fińskim, Wyżynie Bawarskiej .
2. Charakterystyka warunków klimatycznych, glebowych, różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt wraz z ich przystosowaniem w następujących krajobrazach Azji: krajobrazie himalajskim, tajdze syberyjskiej, Wyżynie Tybetańskiej, Nizinie Gangesu.
3. Prawne formy ochrony przyrody w Polsce, w Europie i w Azji, ich krótka charakterystyka i znaczenie. Obiekty polskiej przyrody wpisane na światową listę dziedzictwa przyrodniczego.
4. Wpływ działalności człowieka na krajobraz Europy i Azji.

III etap

Obejmuje zakres wiedzy i umiejętności z etapu szkolnego i rejonowego oraz treści rozszerzające:

1. Różnorodność krajobrazów w poszczególnych strefach klimatycznych na Ziemi.
2. Czynniki naturalne kształtujące krajobrazy na Ziemi. Krajobrazy strefowe i astrefowe.
3. Charakterystyka warunków klimatycznych, glebowych, składu gatunkowego roślin i zwierząt wraz z ich przystosowaniem w następujących krajobrazach strefowych: wilgotnym lesie równikowym na Nizinie Amazonki, Kotlinie Konga, sawanny, lasu borealnego(tajgi) Ameryki Północnej, lasu strefy umiarkowanej, na obszarach astrefowych.
4. Zależności między składnikami krajobrazu a rozmieszczeniem roślin i zwierząt.
5. Wpływ czynników przyrodniczych na życie i gospodarkę człowieka.
6. Znaczenie charakterystycznych gatunków roślin, grzybów i zwierząt na gospodarkę człowieka typowych dla poszczególnych krajobrazów Polski i świata.

7. Negatywny wpływ gatunków roślin i zwierząt na zdrowie człowieka w Polsce i na świecie. Zagrożenia i pierwsza pomoc w nagłych przypadkach.
8. Źródła zanieczyszczeń lasów i ich wpływ na organizmy.
9. Zmiany w zbiorowiskach leśnych na kuli ziemskiej wywołanych czynnikami naturalnymi i działalnością człowieka.
10. Praca służby leśnej w ochronie przyrody.
11. Ochrona i znaczenie obszarów chronionych na świecie.
12. Międzynarodowe organizacje ochrony środowiska i zdrowia człowieka.

LITERATURA PODSTAWOWA:

- Podręczniki i zeszyty ćwiczeń do przyrody dla uczniów szkół podstawowych dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, ze szczególnym uwzględnieniem zadań i pytań o charakterze problemowym i twórczym.
- atlasy, czasopisma przyrodnicze (Przyroda Polska, Aura, National Geographic, EKO - Świat).

LITERATURA PROPONOWANA :

1. Szwedler Inga, Nawara Zbigniew, *Drzewa liściaste i iglaste w Polsce*, wyd. MULTICO Warszawa 2011
2. Dude Edward , Wójcik Jan, *Geografia bez tajemnic. Polska i jej sąsiedzi.*, podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum, wyd. WIKING, Wrocław, 2010
3. *Polska. Drzewa.* ,Encyklopedia ilustrowana, wyd. , CARTA BLANCA Sp.z.o.o Warszawa, 2010
4. Encyklopedia edukacyjna tom 4 , *Krajobrazy Ziemi, Ochrona Środowiska*, Polskie Media Amer. Com. SA, 2007, OXFORD
5. *Środowisko naturalne*, tłumaczenie Pawłowska Anna, wyd. ARTI CENTRUM, Warszawa, 2011
6. Winnicki Tomasz, Zemanek Bogdan, *Przyroda Bieszczadzkiego Parku Narodowego*, wyd. IMPULS, Kraków, 1998
7. Kokurewicz Dorota, *Ekologia*, Atlas ilustrowany, wyd. EUROPA, Wrocław

Niezbędne wiadomości dotyczące zagadnień objętych zakresem konkursu uczestnicy mogą znaleźć w innej popularnej literaturze przyrodniczej oraz na stronach internetowych Ministerstwa Środowiska, Lasów Państwowych, Parków Narodowych, organizacji ekologicznych oraz innych stronach o tematyce przyrodniczo – leśnej.

Forma zadań

Na każdym etapie konkursu, arkusz zawierać będzie różne typy zadań zamkniętych i otwartych. Ważnym elementem konkursu będzie praca z tekstem popularnonaukowym. Dotyczy to zagadnień, które wykraczają poza podstawę programową. Uczestnicy powinni zwrócić uwagę na rozwijanie umiejętności rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania tekstów w zakresie umożliwiającym zdobywanie wiedzy.

KONKURS Z HISTORII – SZKOŁA PODSTAWOWA

Motto: *Nie ma mowy o szczęściu bez patriotyzmu.*
Władysław Sikorski

Władysław Sikorski i czasy, w których przyszło mu żyć- w 130 rocznicę urodzin naszego rodaka

I. Cele i umiejętności:

- *uczczenie 130 rocznicy urodzin generała Władysława Sikorskiego,*
- *budzenie zainteresowania uczniów najważniejszymi wydarzeniami i najwybitniejszymi postaciami z dziejów Polski (w tym regionu),*
- *rozwijanie indywidualnych uzdolnień uczniów,*
- *popularyzowanie tematyki historycznej wśród młodzieży,*
- *podnoszenie poziomu wiedzy historycznej, pobudzanie twórczego myślenia,*
- *pogłębianie i umacnianie postawy patriotyzmu,*
- *rozwijanie umiejętności dostrzegania złożoności związków przyczynowo - skutkowych,*
- *uczenie tolerancji, wzajemnego poszanowania się różnych narodów,*
- *uświadamianie młodzieży, że znajomość historii pozwala lepiej zrozumieć współczesny świat i relacje międzynarodowe,*
- *kształtowanie u uczniów wyobraźni historycznej,*
- *wzbogacanie i doskonalenie form pracy z uczniami zdolnymi,*
- *kształtowanie umiejętności odczytywania i opisywania różnych źródeł historycznych (w tym: map, diagramów, ilustracji),*
- *kształtowanie umiejętności posługiwania się ze zrozumieniem terminami historycznymi,*
- *kształtowanie umiejętności korzystania z osi czasu i zamiany dat na wieki oraz połowy.*

II. Zakres wiedzy uczestników

Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkoły podstawowej szczególnie zainteresowanych historią, wykazujących się na wszystkich etapach konkursu umiejętnościami i wiedzą wynikającą z podstawy programowej kształcenia ogólnego z historii dla szkół podstawowych na II etapie edukacyjnym, poszerzoną o wiadomości zawarte w podanej literaturze, zgodnej z tematyką konkursu **Władysław Sikorski i czasy, w których przyszło mu żyć.**

Przygotowując się do konkursu uczestnicy powinni zwrócić szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

ETAP I. I wojna światowa

- sytuacja na ziemiach polskich początkiem XX wieku,
- polskie organizacje działające przed wybuchem I wojny światowej (w tym m.in. organizacje paramilitarne),
- przyczyny, przebieg i skutki I wojny światowej,
- sprawa polska na arenie międzynarodowej w czasie trwania I wojny światowej,
- polskie formacje wojskowe biorące udział w I wojnie światowej (w tym m.in. Legiony Polskie oraz ich szlak bojowy),
- lokalne ośrodki władzy w 1918 roku,
- dzieciństwo, młodość oraz początki kariery politycznej i wojskowej Władysława Sikorskiego (lata 1881- 1918).

ETAP II. Walka o granice Polski. II Rzeczpospolita

- narodziny II Rzeczpospolitej,
- walka o granice Polski(lata 1918-21),
- ludność, wyznania oraz podział administracyjny II Rzeczpospolitej,
- kształtowanie się polskiej demokracji (w tym m.in. pierwsze rządy, prezydenci, konstytucje, przewrót majowy, sanacja),
- gospodarka, kultura i sztuka Polski 20-lecia międzywojennego,
- Władysław Sikorski- lata 1918-1939.

ETAP III. II wojna światowa

- przyczyny, przebieg i skutki II wojny światowej,
- prowokacje niemieckie przed wybuchem II wojny światowej,
- pakt Ribbentrop- Mołotow,
- wojna obronna 1939,
- udział polskich formacji wojskowych w walkach na frontach II wojny światowej,
- rząd Polski na emigracji,
- Polska i Polacy pod okupacją niemiecką i radziecką (w tym m.in. walka ludności cywilnej z okupantami, polskie państwo podziemne, sprawa katyńska, holokaust),
- powstanie warszawskie,
- stopniowe przejście władzy przez komunistów (lata 1944-45),
- Władysław Sikorski- premier, Naczelnny Wódz (lata 1939-43).

III. Forma zadań

Na każdym etapie konkursu test sprawdzający wiedzę i umiejętności zawierać będzie różne typy zadań zamkniętych i otwartych.

IV. Literatura

a. literatura obowiązująca na I etap:

Encyklopedia szkolna . Historia. WSiP, Warszawa 1993- str. 222, 320-322, 408-411, 559-560, 641-642, 735-740, 742-747, 834-835 (hasła dotyczące Polski i Polaków w I wojnie światowej)

Ilustrowany atlas historii Polski, Wydawnictwo DEMART, Warszawa 2006- str. 208-215,

Mikołaj Berczenko, *I wojna światowa i sprawa polska na dawnych kartach pocztowych,* Wydawnictwo LIBRA, Rzeszów 2009

Podręcznik do III klasy gimnazjum *Śladami przeszłości,* Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2011- str.267- 275 (dział dotyczący Polaków i ziem polskich w I wojny światowej)

Jerzy Majka, *Generał Władysław Sikorski,* Wydawnictwo LIBRA, Rzeszów 2007– str. 1-31

b. literatura obowiązująca na II etap:

Encyklopedia szkolna . Historia. WSiP, Warszawa 1993-str. 69-71, 77, 80-81, 398-400, 431-434, 459, 479-480, 548-563, 611-614, 715-720 (hasła dotyczące II Rzeczpospolitej i walki o jej granice)

Ilustrowany atlas historii Polski, Wydawnictwo DEMART, Warszawa 2006- str. 216-267

Jerzy Majka, *Generał Władysław Sikorski,* Wydawnictwo LIBRA, Rzeszów 2007– str. 32-72

c. literatura obowiązująca na III etap:

Encyklopedia szkolna . Historia. WSiP, Warszawa 1993-str.323-324, 339-342, 354-358, 414-422, 426-427,453-459, 70, 484-485, 530-534, 537-538, 545-548, 617-623, 641,

667-668, 703-710, 753-755, 804-806, 819-823 (hasła dotyczące Polski i Polaków w czasie II wojny światowej)

Ilustrowany atlas historii Polski, Wydawnictwo DEMART, Warszawa 2006- str. 269- 327
Dariusz Grzybek, Roman Marcinek, Jakub Polit, *Historia II wojny światowej*, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński- str. 4-11, 13-14, 16-23, 26-33, 47, 52-53, 59, 62-65, 70-71, 76-77, 79-81, 84, 86-88, 90-97, 104-105

Jerzy Majka, *Generał Władysław Sikorski*, Wydawnictwo LIBRA, Rzeszów 2007– str. 73- 143

Dodatkowo do I, II, III etapu konkursu: podręczniki i zeszyty ćwiczeń do historii dla uczniów szkół podstawowych dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

KONKURS Z MATEMATYKI – SZKOŁA PODSTAWOWA

Tematyka konkursu matematycznego dla szkoły podstawowej będzie obejmować i poszerzać treści matematyczne zawarte w aktualnej *podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych*.

ZAKRES WYMAGANEJ WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

1. Etap szkolny

Na tym etapie konkursu obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności objęty podstawą programową z matematyki w szkole podstawowej.

WIADOMOŚCI:

- Liczby wymierne i ich własności, dzielniki i wielokrotności liczb, liczby pierwsze i złożone, cechy podzielności liczb, rzymski sposób zapisywania liczb, średnia arytmetyczna.
- Szacownie i porównywanie liczb wymiernych. Porównywanie różnicowe i ilorazowe. Kalendarz i czas.
- Prawa i własności działań w zbiorze liczb wymiernych, przykłady potęg.
- Wyrażenia arytmetyczne i oznaczenia literowe wielkości liczbowych (użycie wzorów w sytuacjach praktycznych). Proste równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą.
- Różne sposoby przedstawiania i odczytywania danych: tekst źródłowy, tabela, diagram, plan itp..
- Figury geometryczne płaskie i ich własności (proste prostopadłe i równoległe, kąty, rodzaje kątów, trójkąty, czworokąty, koło, okrąg). Skala i plan.
- Pola i obwody trójkątów, prostokątów, równoległoboków i trapezów.
- Pole powierzchni i objętość prostopadłościanów. Siatki prostopadłościanów.
- Jednostki długości, powierzchni, wagi, objętości, czasu, temperatury, pieniędzy.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Stosowanie pojęć matematycznych.
- Wykorzystywanie w sytuacjach praktycznych własności: liczb, figur.
- Sprawne wykonywanie obliczeń, obliczanie ułamka danej liczby, zaokrąglanie, szacowanie wyników, odczytywanie i przetwarzanie informacji z diagramów, map, rysunków, tabel, wykresów.

- Posługiwanie się jednostkami i ich zamiana.
- Opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą: wyrażenia arytmetycznego i prostego wyrażenia algebraicznego, diagramu.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych za pomocą prostych równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą. Podanie odpowiedzi, w razie potrzeby z poprawną jednostką.
- Obliczanie pól wielokątów. Zamiana jednostek.
- Obliczanie pól powierzchni i objętości prostopadłościanów.

2. Etap rejonowy

Na tym etapie konkursu obowiązują wiadomości i umiejętności ujęte w etapie szkolnym, a ponadto:

WIADOMOŚCI:

- Pojęcie procentu i obliczanie procentu danej liczby.
- Wyrażenia algebraiczne i równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą.
- Zadania typu prędkość, droga, czas. Jednostki prędkości.
- Potęgi liczb wymiernych, pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia.
- Cechy podzielności liczb przez 4 i 6.
- Pola, obwody, przekątne wielokątów.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Rozumienie pojęcia procentu i umiejętność obliczania procentu z danej liczby.
- Opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą wyrażenia algebraicznego lub równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą.
- Obliczanie prędkości, drogi i czasu. Posługiwanie się jednostkami prędkości i ich zamiana.
- Obliczanie potęg oraz pierwiastków drugiego i trzeciego stopnia.
- Obliczanie liczby na podstawie wartości jej ułamka.
- Stosowanie cech podzielności liczb.
- Analizowanie otrzymanego wyniku i ocena jego sensowności, sprawdzanie wyniku z warunkami zadania.
- Stosowanie języka matematycznego przy zapisywaniu rozwiązań zadań otwartych.

3. Etap wojewódzki

Na tym etapie konkursu obowiązują wiadomości i umiejętności ujęte w etapie rejonowym, a ponadto :

WIADOMOŚCI:

- Procenty (obliczanie liczby, gdy dany jest jej procent, obliczanie, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba).
- Wielokąty foremne, symetria osiowa.
- Bryły: graniastosłupy proste, ostrosłupy, walce, stożki i kule.
- Pola powierzchni i objętości graniastosłupów prostych.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Rozwiązywanie zadań problemowych z wykorzystaniem równań, obliczeń procentowych oraz umiejętność prezentacji rozwiązania.
- Rozróżnianie figur przestrzennych. Modele oraz siatki graniastosłupów i ostrosłupów. Obliczanie pola powierzchni i objętości graniastosłupów prostych.
- Rozpoznawanie figur symetrycznych względem prostej i wykorzystywanie ich własności, rozpoznawanie figur osiowosymetrycznych oraz określanie ilości osi symetrii danej figury.
- Dokonywanie i uzasadnianie uogólnień na podstawie własności figur geometrycznych.
- Dostrzeganie prawidłowości, opisywanie ich i sprawdzanie na przykładach.
- Dostrzeganie problemów, badanie ich w konkretnych przypadkach, przeprowadzanie prostych dowodów.

FORMA ZADAŃ

Na każdym z trzech etapów konkursu arkusz zawierać będzie różne typy zadań zamkniętych i otwartych.

Uwaga:

Uczniowie nie mogą korzystać z kalkulatora. Na każdym etapie obowiązują podstawowe przybory do wykonywania rysunków.

LITERATURA

- Podręczniki, zbiory zadań i zeszyty ćwiczeń do matematyki zatwierdzone przez MEN.
- Materiały dostępne w księgarniach w formie testów sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu szkoły podstawowej.

- Przykładowe arkusze egzaminacyjne sprawdzianu na stronie internetowej OKE w Krakowie (www.oke.krakow.pl) oraz CKE.
- Materiały zawarte na stronach internetowych zawierające przykładowe zestawy zadań matematycznych.
- Babiński Z., Burnicka K., Jarek P., Nodzyński P., Świętek A., Uscki M., Matematyka z wesołym kangurem, wyd. AKSJOMAT, Toruń 2002.
- Z. Babiński, P. Nodzyński, Liga zadaniowa – zbiór zadań dla uczniów zainteresowanych matematyką – wyd. AKSJOMAT, Toruń 2004

KONKURS POLONISTYCZNY- GIMNAZJUM

Motyw przewodni:

Klucz do szczęścia

Uczestnicy przystępujący do konkursu powinni posiadać wysokie kompetencje czytelnicze, umiejętność wnikliwej interpretacji utworów, a także umiejętność samodzielnego wnioskowania i poprawnego wypowiedzenia się w różnych formach. Zadania konkursowe sprawdzają wybiórczo zagadnienia z zakresu czytanych książek, wiedzy i umiejętności objętych zapisami aktualnie obowiązującej PP z języka polskiego. Przede wszystkim jednak mają za zadanie odkryć szeroko rozumiane kompetencje humanistyczne uczniów, ujawniające się poprzez praktyczne wykorzystanie zdobytej wiedzy w nowych kontekstach. Wymagania oraz treści poszerzające zakres ww zagadnień, ze szczególnym uwzględnieniem następujących kompetencji uczniów obejmują:

- czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów kultury (w tym także takich, które nie są lekturami konkursowymi lub ich fragmentami) na poziomie dosłownym, metaforycznym i symbolicznym.
- rozpoznawanie odmian gatunkowych i identyfikowanie charakterystycznych cech czytanego utworu; rozróżnianie podstawowych rodzajów i gatunków literackich, publicystycznych, wierszy i rymów oraz ich rodzajów zgodnie z PP oraz wynikające ze specyfiki omawianych tekstów (np. pojęcia: pieśń, hymn, fraszka, tren, dramat romantyczny i jego związki z dramatem greckim i szekspirowskim, didaskalia, kontrast, itp.)
- analizowanie i interpretowanie różnych tekstów kultury z wykorzystaniem pojęć służących do opisu dzieła wskazanych w PP do języka polskiego (m.in. neologizm, archaizm, zdrobnienie, zgrubienie, metafora i jej rodzaje, powtórzenia, pytanie retoryczne, paralelizm rytm, wyrazy dźwiękonaśladowcze, mit, symbol, alegoria, epitet, porównanie, także homeryckie, apostrofa, anafora, antyteza, wykrzyknienie, inwersja, narracja, jej rodzaje i funkcje, pointa, itp.) oraz wynikających ze specyfiki omawianych tekstów (np. arkadia, epikureizm, stoicyzm, franciszkanizm, bohater romantyczny, ironia, sarkazm, miniatura, itp.).

- definiowanie pojęć służących opisowi dzieła literackiego, malarskiego i filmowego, wyszukiwanie i określanie funkcji środków artystycznego wyrazu właściwych dla analizowanych tekstów.
- rozumienie i stosowanie pojęć z poetyki w samodzielnej analizie i interpretacji utworów literackich.
- porównywanie tworzywa literatury i innych dzieł sztuki, np.: filmu, obrazu, dostrzeganie zróżnicowania środków artystycznego wyrazu w tym zróżnicowanie słownictwa i stylu.
- interpretowanie funkcjonujących w kulturze motywów, postaci, symboli przy użyciu adekwatnych pojęć z dziedziny teorii literatury, filmu.
- czytanie tekstów w różnych kontekstach, przywoływanie tych kontekstów oraz uwzględnienie ich w interpretacji dzieła, np.:
  - ✓ kontekst historyczny (m.in.: znajomość epok historyczno-literackich: średniowiecze, renesans, romantyzm; ważniejszych wydarzeń historycznych, dat granicznych danej epoki, przedstawicieli myśli filozoficznej, ich poglądów, związków z filozofią starożytną, znajomość cech sztuki danej epoki, głównych gatunków literackich reprezentatywnych dla epok, tematów i motywów, wzorców osobowych obecnych w literaturze epoki średniowiecza, renesansu, romantyzmu);
  - ✓ kontekst biograficzny (tu: fakty z biografii J. Kochanowskiego, A. Mickiewicza, Cz. Miłosza, które pozwalają na głębsze odczytanie analizowanych utworów, znajdują odzwierciedlenie w dziełach)
  - ✓ kontekst plastyczny.
- komentowanie właściwości poznanych utworów literackich i tekstów kultury wskazujące na dojrzałość i krytycyzm w formułowaniu sądów.
- dokonywanie oceny czytanych utworów w świetle własnych wartości, dostrzeganie uniwersalności znaczeń, doświadczeń, przemyśleń.
- formułowanie problemów, podawanie sposobów ich rozwiązywania, wypowiedanie się na temat sytuacji problemowej przedstawionej w tekstach kultury.
- argumentowanie, uzasadnianie i wnioskowanie.
- dokonywanie celowych operacji na tekście: streszczanie, rozwijanie, przekształcanie stylistyczne (zjawisko stylizacji językowej); pojęcie gwary, dialektu, funkcje wypowiedzi, perswazja.
- sprawne posługiwanie się funkcjonalną wiedzą o języku w typowych ćwiczeniach gramatycznych i redakcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem fleksji, składni i słowotwórstwa, fonetyki oraz norm ortograficznych i interpunkcyjnych.

- znajomość wyrażzeń i zwrotów frazeologicznych związanych z tematyką konkursu.
- dostrzeganie charakterystycznych cech stylów językowych.
- wykazanie się funkcjonalną i teoretyczną wiedzą w zakresie podstawowych zagadnień i pojęć z gramatyki języka polskiego (np. wszystkie części mowy, części zdania, rodzaje wypowiedzi, zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie) **zgodnie z zapisami aktualnie obowiązującej PP** (czyt. PP: *Świadomość językowa uczniów*).
- formułowanie wypowiedzi w zależności od adresata, roli i celu, inspirowanych rysunkiem, cytatem, itp.
- budowanie własnych tekstów poprawnych pod względem językowym, stylistycznym i ortograficznym w następujących formach:

I i II etap konkursu

- ✓ rozprawka, opis (sytuacji, przeżyć, miejsca, postaci, itp.), rozbudowane kompozycyjnie opowiadanie, charakterystyka, sprawozdanie, recenzja, różne formy notatek, regulamin, instrukcja, kodeks, teksty o charakterze adresatywnym typu: m.in. toast, dedykacja, gratulacje, podziękowanie; biogram, plan, wywiad, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, reklama, podanie, list (prywatny i oficjalny), informacja prasowa, dziennik, mowa/przemówienie, pamiętnik, samodzielna analiza i interpretacja utworu literackiego (w tym także takiego, który nie jest tekstem konkursowym) lub jego fragmentu oraz innych przewidzianych w PP.

III etap konkursu

- ✓ artykuł, esej, analiza i interpretacja porównawcza tekstów z literatury konkursowej, samodzielna analiza i interpretacja utworu literackiego (w tym także takiego, który nie jest tekstem konkursowym).

Uwaga!

- Uczestnicy etapu szkolnego i rejonowego powinni znać teksty literackie wskazane w spisie lektur dla odpowiedniej części konkursu. **W etapie wojewódzkim obowiązuje znajomość wszystkich lektur i omawianych zagadnień.**

ETAP I

- J. Bedier, *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. T. Boy-Żeleński
- K. I. Gałczyński, *Prośba o wyspy szczęśliwe*

- H. Poświatowska, *** [tutaj leży Izold jasnowłosa] z tomu: *Oda do rąk*, 1966
- W. Szymborska, *Miłość od pierwszego wejrzenia*, z tomu: *Koniec i początek*, 1993
- W. Szymborska, *Miniatura średniowieczna*, z tomu: *Wielka liczba*, 1976
- A. Świrszczyńska, *Tristan mówi do Izoldy*, z tomu: *Jestem baba*, 1972

ETAP II

- J. Kochanowski, *Fraszki, pieśni, treny*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2005 [tu m.in.]:
  - ✓ **fraszki:** *O żywocie ludzkim, Na lipę, Do gór i lasów, Na dom w Czarnolesie, Na zdrowie, Człowiek Boże igrzysko.*
  - ✓ **hymn:** *Czego chcesz od nas Panie?; Pieśni.* Księgi pierwsze: pieśń 1. *Serce roście*; pieśń 10, pieśń 20. *Miło szaleć, kiedy czas po temu.* Księgi wtóre: pieśń 3. *Nie wierz Fortunie*; pieśń 9. *Nie porzucaj nadzieje*; pieśń 12; pieśń 24.; pieśń Panny 12. z *Pieśni Świętojańskiej o Sobótce: Wsi spokojna, wsi wesoła.*
- *Księga Rodzaju*, rozdz. 1, 2, 3, 4. [w] *Biblia Tysiąclecia. Pismo Starego i Nowego testamentu.* Wydawnictwo Pallotinum, wyd. dowolne
- A. Mickiewicz, *Dziady cz. II*
- J. Twardowski, *Nie przyszedłem Pana nawracać. Wiersze 1945-200*, oprac. A. Iwanowska, wyd. dwunaste poszerzone, Wydawnictwo Św. Wojciech, Poznań 2009 [tu m.in.:] *Ankieta, Było, Drzewa niewierzące, Kiedy mówisz, Litania do uśmiechu, Mój Boże, Na szpilce, Optymizm, Podziękowanie (Dziękuję Ci że nie wszystko tylko białe albo czarne), Przepiórka, Szczęście, Świat, Śpieszmy się kochać ludzi, Wiersz z dedykacją (Zbigniewowi Herbertowi), Wszystko inaczej, Wszystko smutne, *** (Piękno, ale tyle widać).*

ETAP III

- W. Cejrowski, *Gringo wśród dzikich plemion*
- W. Tatarkiewicz, *O szczęściu*, rozdz. I, II, III, IV, XVI.
- Cz. Miłosz, *Szczęście*, esej, dostępny także na: <http://wyborcza.pl/1,75475,328504.html>
- Cz. Miłosz, *Dar*, z tomu: *Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada*, 1974; *Szczęście*, z tomu: *Król Popiel i inne wiersze*, 1962

KONKURS HISTORYCZNY – GIMNAZJUM

„Zaszczytnie jest walczyć i umierać, ale i pracować dla Ojczyzny” – bohaterowie walk o wolność i wybitni przywódcy w Europie Polsce i na świecie na przestrzeni dziejów”

- przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych, decydujące bitwy, wybitni wodzowie i władcy, ważne traktaty pokojowe, dzieła sztuki o tematyce batalistycznej

Podstawą wiedzy dla uczestnika konkursu są informacje zawarte w podręcznikach szkolnych **poszerzone o wiedzę zawartą w lekturze obowiązkowej.**

Cele konkursu:

1. Popularyzowanie wiedzy historycznej, zachęcanie do poznawania przeszłości własnej Ojczyzny.
2. Kształtowanie umiejętności posługiwania się zdobytą wiedzą historyczną do rozumienia problemów współczesnego świata.
3. Kształtowanie umiejętności posługiwania się ze zrozumieniem terminologią historyczną.
4. Wyłanianie i promowanie młodzieży o ponadprzeciętnej wiedzy i umiejętnościach.
5. Kształtowanie umiejętności przyporządkowywania faktów, idei, postaci, procesów historycznych odpowiednim czasom i miejscom oraz dostrzeganie zależności pomiędzy nimi.
6. Kształtowanie umiejętności ujmowania treści historycznych w związkach przyczynowo-skutkowych. Wiązanie faktów z dziejów powszechnych z dziejami narodu polskiego.
7. Wykorzystywanie źródeł historycznych (map, diagramów, dzieł sztuki) do interpretacji faktów i ich oceny, posługiwanie się mapami do umieszczania faktów w przestrzeni.

ZAGADNIENIA

Etap I szkolny

1. Starożytna Grecja – wojny Greków z Persami
2. Starożytna Grecja – Perykles – wybitny przywódca i jego osiągnięcia
3. Starożytna Grecja – podboje Aleksandra Macedońskiego
4. Starożytny Rzym – wojna z Epirotem i Tarentem
5. Starożytny Rzym – wojny Rzymu z Kartaginą
6. Starożytny Rzym - kryzys republiki rzymskiej (walki zbrojne epoki I i II triumwiratu)
7. Starożytny Rzym - dyktatura Cezara – wybitny władca i jego osiągnięcia

8. Starożytny Rzym - Upadek zachodniej części imperium rzymskiego (walki zbrojne z plemionami barbarzyńskimi)
9. Cesarstwo bizantyjskie – Justynian I Wielki - wybitny władca i jego osiągnięcia
10. Państwo Franków – władcy frankijscy - ich osiągnięcia na polach bitew i w umacnianiu państwa
11. Cesarstwo Ottonów - władcy niemieccy - ich osiągnięcia na polach bitew i w umacnianiu państwa
12. Mieszko I – wybitny wódz i reformator państwa polskiego
13. Bolesław Chrobry - wybitny wódz i budowniczy państwa polskiego
14. Kazimierz Odnowiciel - osiągnięcia w odbudowie państwa polskiego
15. Bolesław Krzywousty – wojna w obronie państwa przed najazdem niemieckim
16. Bolesław Krzywousty – statut dzielnicowy i jego skutki dla państwa

Etap II rejonowy

1. Mongołowie – wybitni chanowie i ich osiągnięcia w XIII w.
2. Mongołowie – obrona ziem polskich przed najazdem Mongołów w I poł. XIII w.
3. Krzyżacy – wybitni przywódcy, twórcy potęgi państwa zakonnego nad Bałtykiem
4. Władysław Łokietek – umocnienie państwa poprzez zjednoczenie dzielnic
5. Władysław Łokietek – wojna z Zakonem metodami pokojowymi i zbrojnymi
6. Kazimierz Wielki – osiągnięcia w pracy dla ojczyzny (polityce zagranicznej i wewnętrznej)

7. Władysław Jagiełło – unie z Litwą
8. Władysław Jagiełło – Wielka wojna z Zakonem
9. Wojna 100 letnia – patriotyzm kobiety wodza
10. Imperium Osmańskie – podboje tureckie w Europie w XIV i XV wieku (obrona swej ojczyzny przez Serbów)
11. Powstanie Wielkiego Księstwa Moskiewskiego - wybitni władcy i ich osiągnięcia w odbudowie państwa ruskiego.
12. Wojna trzynastoletnia – przyczyny, przebieg, wodzowie i skutki.
13. Zygmunt Stary – ostatnia wojna z Zakonem (przyczyny, przebieg skutki).
14. Zygmunt Stary – wojna z Moskwą (przyczyny przebieg, wodzowie i skutki).
15. Zygmunt August – wojna o Inflanty (przyczyny przebieg, wodzowie i skutki).
16. Stefan Batory – władca umacniający swoje państwo poprzez pracę (reformy).
17. Stefan Batory – wojna z Moskwą o Inflanty (przyczyny, przebieg, skutki, wodzowie).

18. Monarchia absolutna we Francji – działalność dwóch ministrów pracujących dla swojej Ojczyzny.
19. Zygmunt III Waza – wojny ze Szwecją, Rosją i Turcją (hetmani, bitwy, rozejmy i traktaty pokojowe).
20. Władysław IV Waza – powstanie Chmielnickiego (wodzowie, bitwy, ugody i traktaty pokojowe).
21. Jan Kazimierz Waza – potop szwedzki (wodzowie, bitwy i traktat pokojowy).
22. Jan III Sobieski – konflikt zbrojny z Turcją w II poł. XVII wieku.

Etap III wojewódzki

1. Wybitni przywódcy Europy Oświeconej i ich działalność: Piotr I , Fryderyk Wilhelm I i Fryderyk II oraz Maria Teresa i Józef II.
2. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych (przyczyny, przebieg, skutki)
3. Wojna w obronie konstytucji 3 Maja (przyczyny, bitwy, wodzowie)
4. Insurekcja Kościuszkowska (przyczyny, przebieg, skutki)
5. Obrona swej Ojczyzny przez Rosjan przed agresją armii Napoleona Bonaparte (przebieg działań wojennych, skutki wyprawy na Moskwę, udział Polaków)
6. Legiony Polskie we Włoszech (wybitne postacie, udział w wojnach Napoleona)
7. Powstanie listopadowe (przyczyny, przebieg - bitwy i dyktatorzy, skutki)
8. Powstanie styczniowe (przyczyny, przebieg - bitwy i dyktatorzy, skutki)
9. Gen. Władysław Sikorski – przywódca narodu polskiego podczas II wojny światowej (Lektura obowiązkowa)

Lektura obowiązkowa

1. Olejnik K., Cedynia, Niemcza, Głogów, Krzyszków, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, Zeszyt nr I-4, Kraków 1988 - lektura obowiązkowa do etapu I
2. Żygułski, Z., Hetmani Rzeczypospolitej, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, Zeszyt nr II-25, Kraków 1994 - lektura obowiązkowa do etapu II
3. Kowalski W., Tragedia w Gibraltarze, Bydgoszcz 1989 - lektura obowiązkowa do etapu III.

ETAP I

JEDNOŚĆ I RÓŻNORODNOŚĆ ORGANIZMÓW.

WIADOMOŚCI:

1. Szczegółowa organizacja materii żywej (komórki, tkanki roślinne i zwierzęce, narządy i układy narządów).
2. Budowa chemiczna organizmów:
  - pierwiastki budujące ciała organizmów i ich rola;
  - znaczenie wody dla funkcjonowania organizmów;
  - grupy związków chemicznych występujących w żywych organizmach: białka, węglowodany, tłuszcze, kwasy nukleinowe, witaminy, sole mineralne, ich funkcje;
  - skutki niedoboru witamin i składników mineralnych.
3. Zasady klasyfikacji organizmów, system naturalny i sztuczny, jednostki systematyczne, podwójne nazewnictwo.
4. Wirusy, wiroidy, priony.
5. Charakterystyka pięciu królestw organizmów: bakterii, protistów, grzybów, roślin (mszaki, paprotniki, rośliny nagonasienne i rośliny okrytonasienne) i zwierząt (gąbki, parzydełkowce, płazińce, nicienie, pierścienice, stawonogi, mięczaki, ryby, płazy, gady, ptaki i ssaki).
  - środowisko życia
  - budowa morfologiczna i anatomiczna organizmów;
  - czynności życiowe, oraz kontrola i regulacja tych czynności u różnych grup organizmów (odżywianie, oddychanie, wzrost i rozwój, wydalanie, osmoregulacja, rozmnażanie, wykonywanie ruchów);
  - znaczenie w przyrodzie i gospodarce człowieka;
  - przedstawiciele w/w grup organizmów;
  - gatunki roślin i zwierząt chronionych w Polsce.
6. Rośliny i zwierzęta naszych wód (przewodnik Mulico).
7. Sposoby pełnienia tych samych funkcji życiowych przez różne grupy organizmów.

8. Przystosowania organizmów w budowie i przeprowadzanych czynnościach do warunków środowiska.
9. Warunki i przebieg procesów fotosyntezy i oddychania, wpływ czynników środowiskowych na te procesy.

UMIEJĘTNOŚCI:

1. Poprawne posługiwanie się terminologią biologiczną i interpretowanie pojęć biologicznych.
2. Analizowanie danych przedstawionych na wykresach, schematach, diagramach, wnioskowanie.
3. Wykorzystanie wiedzy biologicznej do rozwiązywania zadań problemowych.
4. Planowanie, dokumentowanie prostych doświadczeń biologicznych, określanie warunków doświadczenia, formułowanie wniosków.
5. Opisywanie, porządkowanie i rozpoznawanie organizmów.
6. Uzasadnienie potrzeby klasyfikacji organizmów.
7. Podanie cech umożliwiających zakwalifikowanie organizmu do odpowiedniej grupy.
8. Charakteryzowanie pospolitych gatunków roślin i zwierząt naszych wód, posługiwanie się terminologią zawartą w przewodniku, rozpoznawanie gatunków przedstawionych na rysunkach lub opisanych w tekstach (wykorzystanie przewodnika Multico).
9. Przedstawienie znaczenia różnych grup organizmów w środowisku i dla człowieka.
10. Identyfikowanie na rysunku, schemacie lub na podstawie opisu tkanek czy organów roślinnych i zwierzęcych.
11. Wyjaśnienie zjawisk i procesów biologicznych zachodzących w organizmach i w środowisku.
12. Interpretowanie zależności między budową i funkcją układów i narządów u organizmów żywych.
13. Interpretowanie zależności między środowiskiem życia organizmów a ich budową i funkcjonowaniem.
14. Wyjaśnienie procesu fotosyntezy i zależności tego procesu od czynników wewnętrznych i zewnętrznych, powiązanie go z samożywnością roślin, umotywowanie znaczenia roślin jako producentów.
15. Wyjaśnienie procesu oddychania tlenowego i fermentacji jako procesów dostarczających energię.

ETAP II

CZŁOWIEK – ANATOMIA , FIZJOLOGIA I HIGIENA. DZIEDZICZENIE I ZMIENNOŚĆ ORGANIZMÓW ŻYWYCH.

Obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności I etapu, a ponadto:

WIADOMOŚCI:

1. Stanowisko człowieka w przyrodzie.
2. Budowa i funkcje życiowe człowieka:
  - budowa i rola tkanek budujących organizm człowieka;
  - narządy i układy narządów człowieka, ich budowa i pełnione przez nie funkcje;
  - odporność organizmu, mechanizmy odpowiedzi immunologicznej;
  - integracja działania organizmu człowieka.
3. Etapy rozwoju biologicznego i psychicznego człowieka.
4. Zdrowie człowieka a środowisko:
  - zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne;
  - choroby cywilizacyjne i zakaźne, czynniki wywołujące choroby;
  - znaczenie profilaktyki w zachowaniu zdrowia (zdrowy styl życia, żywność i żywienie, aktywność ruchowa, higiena pracy umysłowej i snu, wpływ alkoholu, tytoniu i narkotyków na nasze zdrowie).
5. Zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.
6. DNA – magazyn informacji genetycznej , replikacja kwasu DNA.
7. Kod genetyczny.
8. Proces biosyntezy białka (od genu do cechy).
9. Podziały komórkowe – mitoza i mejoza.
10. Pierwsze prawo Mendla, szachownica genetyczna.
11. Chromosomowa teoria dziedziczenia Morgana, determinacja płci, sprzężenie genów, crossing – over.
12. Dziedziczenie cech sprzężonych z płcią.
13. Dziedziczenie grup krwi u człowieka.
14. Zmienność organizmów dziedziczna i niedziedziczna.
15. Mutacje genowe i chromosomowe, czynniki mutagenne.
16. Choroby genetyczne człowieka.
17. Biotechnologia – inżynieria genetyczna, przeprowadzanie procesów biotechnologicznych na skalę przemysłową.
18. Zastosowanie genetyki w medycynie i hodowli.

UMIEJĘTNOŚCI:

1. Poprawne posługiwanie się terminologią biologiczną i interpretowanie pojęć biologicznych.
2. Analizowanie danych przedstawionych na wykresach, schematach, diagramach.
3. Wykorzystanie wiedzy biologicznej do rozwiązywania zadań problemowych.
4. Planowanie, dokumentowanie prostych doświadczeń biologicznych, określanie warunków doświadczenia, formułowanie wniosków.
5. Wskazywanie na schematach narządów ciała człowieka, rozpoznawanie tkanek budujących te narządy.
6. Interpretowanie zależności między budową a funkcją narządów i układów.
7. Opisywanie czynności życiowych ze wskazaniem elementów budowy ciała człowieka biorących w nich udział.
8. Opisywanie etapów rozwoju człowieka od poczęcia do śmierci.
9. Umiejętność umotywowania przyczyn chorób układów i narządów, wskazania związku między trybem życia, sposobem odżywiania, rodzajem pracy a zapadalnością na choroby tych układów.
10. Uświadomienie znaczenia profilaktyki w zachowaniu zdrowia.
11. Wskazywanie na przyczyny zmienności organizmów rozmnażających się płciowo.
12. Opisywanie zmian zachodzących w jądrze i w komórce podczas mitozy i mejozy (z uwzględnieniem procesu crossing-over, powiązanie procesu mejozy z rozmnażaniem płciowym).
13. Przedstawienie znaczenia biologicznego mitozy i mejozy, rozróżnianie komórek haploidalnych i diploidalnych.
14. Przedstawienie sposobu zapisywania i odczytywania informacji genetycznej (kolejność nukleotydów w DNA, kod genetyczny)
15. Wyjaśnienie zależności między genem a cechą.
16. Przedstawienie dziedziczenia cech jednogenowych na gruncie teorii Mendla, posługując się podstawowymi pojęciami genetyki (fenotyp, genotyp, allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność)
17. Rozwiązywanie zadań genetycznych.
18. Wyjaśnienie mechanizmu dziedziczenia chorób , wykazywanie na podstawie krzyżówek alleli wystąpienia choroby dziedzicznej.
19. Opis kierunków badań prowadzonych n materiale genetycznymi wskazanie zagrożeń , jakie mogą się pojawić.
20. Wyjaśnienie praktycznego wykorzystania inżynierii genetycznej.

ETAP III

EKOLOGIA, CZŁOWIEK I ŚRODOWISKO. EWOLUCJA ŻYCIA.

Obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności I i II etapu, a ponadto: WIADOMOŚCI.

1. Gatunek, populacja, cechy populacji.
2. Zakres tolerancji ekologicznej. Rośliny wskaźnikowe zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby.
3. Wzajemne stosunki między populacjami w biocenozie.
4. Biocenoza, łańcuch i poziom troficzny, równowaga biocenotyczna.
5. Struktura i funkcjonowanie ekosystemu, produktywność ekosystemu.
6. Charakterystyka ekosystemu leśnego, struktura piętrowa lasu, rośliny i zwierzęta żyjące w lesie (na podstawie przewodnika Mulico).
7. Obieg węgla i azotu w przyrodzie.
8. Sukcesja ekologiczna.
9. Wykorzystanie wiedzy z zakresu ekologii w różnych dziedzinach życia człowieka.
10. Pozytywne i negatywne przejawy ingerencji człowieka w środowisku przyrodniczym i ich konsekwencje.
11. Zanieczyszczenia atmosfery, hydrosfery i litosfery (źródła, skutki, sposoby zmniejszania zanieczyszczeń, wpływ na zdrowie człowieka).
12. Źródła skażenia środowiska przyrodniczego najbliższego otoczenia, ochrona środowiska.
13. Podstawowe formy ochrony przyrody (definicje, cele i zadania):
parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, obszary NATURA 2000.
14. Poglądy na ewolucję organizmów.
15. Bezpośrednie i pośrednie dowody ewolucji.
16. Mechanizmy ewolucji.
17. Pochodzenie człowieka, miejsce człowieka w świecie zwierząt.

UMIEJĘTNOŚCI.

1. Poprawne posługiwanie się terminologią ekologiczną i interpretowanie pojęć biologicznych.
2. Analizowanie danych przedstawionych na wykresach, schematach, diagramach.

3. Wykorzystanie wiedzy biologicznej do rozwiązywania zadań problemowych.
4. Planowanie, dokumentowanie prostych doświadczeń biologicznych, określanie warunków doświadczenia, formułowanie wniosków.
5. Charakteryzowanie populacji, wzajemnych zależności między nimi.
6. Wyjaśnienie przepływu energii i obiegu materii w ekosystemie.
7. Dobieranie odpowiednich przykładów organizmów przy wyjaśnianiu pojęć i procesów zachodzących w ekosystemach lądowych i wodnych.
8. Charakteryzowanie pospolitych gatunków roślin i zwierząt lasu, posługiwanie się terminologią zawartą w przewodniku, rozpoznawanie gatunków przedstawionych na rysunkach lub opisanych w tekstach (wykorzystanie przewodnika Multico).
9. Wskazywanie na źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego proponowanie działań zapobiegających degradacji środowiska.
10. Ocenianie zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym w wyniku oddziaływań człowieka i ich wpływu na jego jakość.
11. Wyjaśnianie związków między naturalnymi składnikami środowiska, człowiekiem i jego działalnością.
12. Charakteryzowanie populacji, wzajemnych zależności między nimi.
13. Wyjaśnienie przepływu energii i obiegu materii w ekosystemie.
14. Dobieranie odpowiednich przykładów organizmów przy wyjaśnianiu pojęć i procesów zachodzących w ekosystemach lądowych wodnych.
15. Wyjaśnienie pojęcia ewolucja organizmów
16. Wyjaśnienie na odpowiednich przykładach, na czym polega dobór naturalny i sztuczny oraz wyjaśnienie różnic między nimi.
17. Przedstawienie podobieństw i różnic między człowiekiem a innymi naczelnymi jako wynik procesów ewolucyjnych.

LITERATURA:

1. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń dla klas I, II i III do biologii zatwierdzone przez MEN Wydawnictw NOWA ERA, WSiP i OPERON (NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA).
2. Zyta Sendeka, Elżbieta Szedzianis, Ewa Wierbiłowicz „**BIOLOGIA. Vademecum. Egzamin gimnazjalny 2010**”, wyd. OPERON.
3. Atlas anatomiczny „**Tajemnice ciała**” wyd. NOWA ERA
4. Barbara Żarnowska – „**Szkolny przewodnik BIOLOGIA**”, Wydawnictwo Szkolne PWN - ParkEdukacja, 2010 (www.park.pl).

5. Dorota Zawadzka – Przewodnik do plecaka „Poznajemy zwierzęta i rośliny lasów” wyd. Mulico, 2008 (www.multicobooks.pl).
6. Michał Brodacki - Przewodnik do plecaka „Poznajemy zwierzęta i rośliny wodne” wyd. Mulico, 2009 (www.multicobooks.pl).
7. Strony www. Liga Ochrony Przyrody (www.lop.org.pl) – formy ochrony przyrody - (<http://natura2000.gdos.gov.pl>), ochrona gatunkowa roślin i zwierząt - (www.mos.gov.pl).

Do konkursu biologicznego obowiązuje wyłącznie materiał zawarty w podanej literaturze. Dotyczy to szczególnie gatunków chronionych, których znajomość musi opierać się na rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2004 r.

KONKURS MATEMATYCZNY – GIMNAZJUM

ZAKRES WYMAGANYCH WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI

Wymagania konkursowe będą obejmowały i poszerzały treści matematyczne zawarte w „Podstawie Programowej Kształcenia Ogólnego dla Gimnazjum”.

Szczególną uwagę należy zwrócić na wiadomości i umiejętności w zakresie:

Etap I

- działań na liczbach wymiernych,
- obliczeń procentowych,
- potęg o wykładnikach całkowitych,
- własności pierwiastków,
- wyrażeń algebraicznych,
- stosowania wzorów skróconego mnożenia,
- równań i nierówności liniowych z jedną niewiadomą,
- układów równań liniowych z dwiema niewiadomymi,
- wielkości wprost proporcjonalnych i odwrotnie proporcjonalnych,
- własności wielokątów,
- pól i obwodów wielokątów,
- pola i obwodu koła,
- okręgu wpisanego w wielokąt i opisanego na wielokącie,
- symetrii osiowej i środkowej,
- twierdzenia Pitagorasa,
- statystyki opisowej i podstaw rachunku prawdopodobieństwa,
- kąta środkowego i kąta wpisanego,
- prostopadłości i równoległości w przestrzeni,
- kąta dwuściennego,
- graniastosłupów i ostrosłupów,
- obliczania pól powierzchni i objętości wielościanów,

Etap II

- prostych równań i nierówności z wartością bezwzględną,
- własności funkcji liniowej oraz funkcji nieliniowych,
- twierdzenia Talesa,
- podobieństwa figur,
- rozwiązywania zadań logicznych oraz zadań na uzasadnianie,

Etap III

- brył obrotowych,
- obliczania pól powierzchni i objętości brył obrotowych,
- odkrywania i dowodzenia twierdzeń arytmetycznych, algebraicznych i geometrycznych.

Wiadomości i umiejętności wyszczególnione w etapach niższych, obowiązują także na etapach wyższych.

FORMA ZADAŃ

Arkusze konkursowe będą zawierały różne typy zadań zamkniętych i otwartych.

UWAGA:

- Uczniowie nie mogą korzystać z kalkulatorów.
- Rysunki w zadaniach geometrycznych mają być czytelne i wykonane z użyciem przyborów geometrycznych.

LITERATURA

- Materiały zawarte na stronach internetowych wydawnictw, stowarzyszeń, towarzystw naukowych zajmujących się popularyzacją matematyki.
- Czasopismo „Matematyka” oraz „Matematyka w szkole”.
- Podręczniki szkolne, zestawy ćwiczeń, przewodniki metodyczne oraz inne materiały pomocnicze ogólnie dostępne, w tym szczególnie:
  - Bobiński Z., Nodzyński P., Ustki M., *Liga zadaniowa. Zbiór zadań dla uczniów zainteresowanych matematyką*, Wydawnictwo „Aksjomat”, Toruń 2006;
  - Zespół Redakcyjny: Bobiński Z., Jarek P., Nodzyński P., Świątek A., Uscki M., *Matematyka z wesołym Kangurem*, Wydawnictwo „Aksjomat”, Toruń 2004;
  - Bednarek W., *Konkurs matematyczny w gimnazjum. Przygotuj się sam!*,

Wydawnictwo NOWIK. Opole 2007;

- Dworecka K., Kochanowski Z., *Konkursy matematyczne. Wybór zadań*, WSiP, Warszawa 1993;
- Jędrzejewicz P., *Bukiety matematyczne dla gimnazjum. Zadania przygotowujące do konkursów*, GWO, Gdańsk 2002;
- Janowicz J., *Zbiór zadań konkursowych*, GWO, Gdańsk 2005;
- Łodzińska E., *Zbiór zadań konkursowych z matematyki dla gimnazjum*. II wydanie rozszerzone, Wydawnictwo NOWIK, Opole 2005.
- Pawłowski H., Tomalczyk W., *Zadania z matematyki dla olimpijczyków*, Oficyna wydawnicza „Tutor”, Toruń 2001;
- Narojczyk Z., Sterczewska J., *Konkursy matematyczne dla gimnazjum*, Wydawnictwo „Aksjomat”, Toruń 2007.
- Russell K, Carter P., *Łamigłówki rysunkowe*, GWO, Gdańsk 2002;
- Pawłowski H., *Olimpiady i konkursy matematyczne*, Oficyna wydawnicza „Tutor”, Toruń 2006;

KONKURS GEOGRAFICZNY – GIMNAZJUM

Uczestnicy konkursu powinni się wykazać wiadomościami i umiejętnościami zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum z geografii.

W czasie trwania konkursu uczestnicy winni być wyposażeni w przybory kreślarskie (linijka, kątomierz, cyrkiel), kolorowe kredki lub długopisy oraz kalkulator.

Na I etapie konkursu każdy uczestnik powinien posiadać atlas geograficzny.

I etap

Ziemia we Wszechświecie

Geografia fizyczna kontynentów i oceanów

Wiadomości:

- Ziemia we Wszechświecie,
- ruchy Ziemi i ich następstwa,
- orientacja na Ziemi,
- mapa fizyczna kontynentów i oceanów,
- dzieje geologiczne Ziemi,
- budowa wnętrza Ziemi,
- procesy egzogeniczne i endogeniczne,
- sfery powłoki ziemskiej,
- bogactwa naturalne,
- różnicowanie środowiska geograficznego kontynentów i oceanów,
- relacje człowiek – środowisko,
- przykłady degradacji i ochrony środowiska przyrodniczego na świecie.

Umiejętności:

- wyznaczanie kierunków głównych i pośrednich,
- czytanie mapy poziomicowej,
- wykreślanie profilu hipsometrycznego,
- wyznaczanie linii grzbietowych i ciekowych,
- określanie wysokości względnych i bezwzględnych,
- obliczanie nachylenia terenu oraz spadku rzeki,
- wyznaczanie działów wodnych,
- wyznaczanie izolinii,
- konstruowanie i interpretacja krzywej hipsograficznej,

- przeliczanie wymiarów liniowych z zastosowaniem skali,
- obliczanie wysokości górowania gwiazd nad horyzontem w dniach przesilen i równonocy,
- obliczanie rozciągłości południkowej i równoleżnikowej w stopniach i kilometrach,
- czytanie planu,
- identyfikowanie i lokalizowanie obiektów na mapach ogólnogeograficznych oraz tematycznych kontynentów i świata,
- ustalanie współrzędnych geograficznych w oparciu o wysokość górowania gwiazdy i czas miejscowy,
- obliczanie czasu strefowego i miejscowego (słonecznego),
- obliczanie temperatury powietrza i ciśnienia atmosferycznego na różnych wysokościach,
- sporządzanie i interpretacja klimatogramów,
- wyznaczanie kierunku wiatrów,
- interpretacja profili geologicznych,
- sporządzanie wykresów i diagramów,
- wykazywanie współzależności pomiędzy elementami środowiska naturalnego.

II etap

Geografia społeczno – ekonomiczna świata

Obowiązują wiadomości i umiejętności etapu I oraz ponadto:

Wiadomości:

- podział polityczny świata,
- ludność i osadnictwo na świecie,
- gospodarowanie zasobami środowiska geograficznego,
- przemysł, rolnictwo i usługi na świecie,
- współczesne przemiany gospodarcze, społeczne i polityczne na świecie,
- walory turystyczne świata,
- problemy integracyjne w Europie i na świecie,
- źródła konfliktów na świecie, ich przyczyny i próby rozwiązywania.

Umiejętności:

- przeliczanie wymiarów powierzchniowych z zastosowaniem skali,
- identyfikowanie i lokalizowanie obiektów na mapach konturowych kontynentów i świata,
- odczytywanie i analizowanie danych zapisanych w postaci tabeli, wykresu, diagramów i schematów,

- obliczanie gęstości zaludnienia, współczynnika przyrostu naturalnego, przyrostu rzeczywistego,
- obliczanie salda migracji i jego interpretacja,
- kreślenie i interpretacja piramidy wieku i płci,
- obliczanie wskaźnika urbanizacji,
- obliczanie salda obrotów w handlu zagranicznym,
- dostrzeganie zależności między środowiskiem naturalnym a życiem i działalnością człowieka.

III etap

Geografia fizyczna i społeczno-gospodarcza Polski ze szczególnym uwzględnieniem województwa podkarpackiego

Obowiązują wiadomości i umiejętności I i II etapu oraz ponadto:

Wiadomości:

- mapa fizyczna Polski,
- zróżnicowanie środowiska geograficznego Polski i województwa podkarpackiego,
- formy ochrony przyrody w Polsce,
- przykłady degradacji i ochrony środowiska przyrodniczego w Polsce i województwie podkarpackim,
- podział administracyjny Polski,
- ludność i osadnictwo w Polsce,
- przemysł, rolnictwo i usługi w Polsce,
- współczesne przemiany gospodarcze, społeczne i polityczne w Polsce,
- potencjał ludnościowy i kulturowy Polski oraz województwa podkarpackiego,
- walory turystyczne Polski i województwa podkarpackiego,
- Polska na tle Europy i świata,
- województwo podkarpackie na tle Polski.

Umiejętności:

- odczytywanie z map informacji przedstawionych za pomocą różnych metod kartograficznych,
- lokalizowanie obiektów na mapie konturowej Polski i województwa podkarpackiego,
- projektowanie i opisywanie trasy podróży na podstawie map turystycznych, topograficznych i samochodowych,

- wyznaczanie i odczytywanie azymutu,
- opisywanie i wyjaśnianie specyfiki ludności, sieci osadniczej i warunków rozwoju gospodarki w Polsce i województwie podkarpackim.

Literatura:

1. Podręczniki i zeszyty ćwiczeń do geografii dla gimnazjum:
  - Nowa Era, Wydawnictwo Era, seria – Planeta Nowa,
  - Wydawnictwo Edukacyjne Wiking II, seria – Geografia bez tajemnic,
  - Wydawnictwo Szkolne PWN, seria – Świat bez tajemnic.
2. Atlasy geograficzne świata i Polski wydawnictw: PPWK/Nowa Era, Demart, Wiking.
3. Flis J., Słownik szkolny – terminy geograficzne, WSiP, Warszawa.
4. Świat w liczbach 2010, WSiP, Warszawa.

Literatura dodatkowa obowiązująca na II i III etapie:

1. Geografia w Szkole nr 1/2009, wydanie specjalne – „Góry”.
2. Karasiewicz M., Sąsiadek K., „Andy – miedziane góry”, Geografia w Szkole, nr 6/2005.
3. Marasek A., „Lawiny śnieżne – geneza i zagrożenie”, Geografia w Szkole, nr 5/2003.

Literatura dodatkowa obowiązująca na III etapie:

1. Geografia w Szkole nr 1/2010, wydanie specjalne – „Polska”.
2. Materiały związane z regionem Podkarpacia, zawarte na stronie internetowej:
<http://www.si.podkarpackie.pl> – zakładka „Turystyka”.

KONKURS FIZYCZNY – GIMNAZJUM

Uczestnik konkursu zna, rozumie i stosuje terminy, pojęcia i prawa fizyki oraz wyjaśnia zjawiska i procesy:

- związane z makroskopowymi i mikroskopowymi właściwościami materii,
- z zakresu hydrostatyki, aerodynamiki, mechaniki, drgań i ruchu falowego, termodynamiki, elektrostatyki, prądu elektrycznego, elektromagnetyzmu, optyki i fizyki jądrowej.

Formułuje opis zjawiska lub procesu fizycznego:

- planuje proste doświadczenie, analizuje jego przebieg i uzyskane wyniki, oszacowuje błędy pomiarowe
- rysuje schemat układu doświadczalnego lub schemat modelujący zjawisko
- uzupełnia brakujące elementy schematu, rysunku, wykresu, tabeli i grafu
- rysuje wykres zależności dwóch wielkości fizycznych, dobiera odpowiednie osie układu współrzędnych, skalę wielkości i jednostki, zaznacza punkty, wykreśla krzywą, dostrzega zależności wprost i odwrotnie proporcjonalne
- rozwiązuje problemy i tworzy informacje w nowej formie
- rozwiązuje zadania teoretyczne, oblicza lub szacuje wielkości fizyczne z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych
- wyjaśnia zasadę działania przyrządów pomiarowych i urządzeń technicznych
- podaje praktyczne zastosowania wiedzy fizycznej

Zestawy zadań konkursowych zawierać będą opisowe zadania doświadczalne, zadania problemowe wymagające testowania hipotez, testy rozumowania naukowego, zadania obliczeniowe i graficzne. Zadania otwarte o strukturze złożonej mogą składać się z kilku podpunktów. W zestawach znajdują się także zadania testowe o różnym stopniu trudności (za 1, 2 i 3 punkty).

Etap I (szkolny)

WIADOMOŚCI:

- zjawiska, pojęcia i wielkości związane z ruchem (układ odniesienia, tor, droga i przemieszczenie, średnia wartość prędkości, jednostki i ich zamiana),
- ruch jednostajny prostoliniowy (wykresy zależności drogi i prędkości od czasu oraz wzory na prędkość i drogę)
- względność ruchu, prędkość względna, opis ruchu w różnych układach odniesienia
- ruch jednostajnie zmienny z prędkością początkową, wzory na przyspieszenie, prędkość chwilową i drogę, wykresy zależności przyspieszenia, prędkości i drogi od czasu

- stosunek dróg przebytych *po upływie* i *w kolejnych* sekundach ruchu
- siła tarcia, tarcie statyczne i tarcie kinetyczne, współczynniki tarcia
- siła oporu powietrza, spadanie ciał w powietrzu, prędkość graniczna
- ruch jednostajny po okręgu, prędkość liniowa, okres obiegu, częstotliwość, siła dośrodkowa, (wzory: $v = \frac{2\pi \cdot r}{T}$, $F = \frac{mV^2}{r}$, $f = \frac{1}{T}$ i jednostki)
- gęstość substancji, ciśnienie atmosferyczne i hydrostatyczne, warunek równowagi cieczy w naczyniach połączonych, zastosowania prawa Pascala
- siła wyporu, prawo Archimedesesa, warunki pływania ciał, zastosowania prawa Archimedesesa
- zasady dynamiki Newtona, II zasada dynamiki w postaci $a = \frac{F}{m}$ i w postaci uogólnionej $F = \frac{\Delta p}{\Delta t}$, układy inercjalne i nieinercjalne, siła bezwładności
- praca mechaniczna i moc, związek mocy mechanicznej z prędkością ($P = F v$)
- energia kinetyczna, energia potencjalna, zasada zachowania energii mechanicznej
- pęd, zasada zachowania pędu na przykładzie zjawiska odrzutu i zderzeń

UMIEJĘTNOŚCI:

- obliczanie przemieszczenia, wartości sił wypadkowych i prędkości z wykorzystaniem działań na wektorach i twierdzenia Pitagorasa
- zamiana jednostek z większych na mniejsze i odwrotnie
- porównywanie wartości prędkości wyrażonych w różnych jednostkach
- odczytywanie wielkości z wykresów, korzystanie ze wzorów geometrycznych oraz algebraicznych do obliczeń drogi i średniej wartości prędkości
- rozróżnianie średniej wartości prędkości i wartości prędkości średniej
- obliczanie wartości prędkości względnej poruszających się obiektów
- wykorzystanie wykresów zależności $s(t)$, $v(t)$, $a(t)$ do obliczeń różnych innych wielkości fizycznych (np. siły, pędu, energii kinetycznej)
- obliczanie dróg przebytych po upływie i w czasie kolejnych sekund z wykorzystaniem wykresu $v(t)$ albo ze znajomości stosunków tych dróg (zależności Galileusza)
- układanie równań odpowiednich do opisu danego ruchu
- sporządzanie wykresów zależności pewnej wielkości kinematycznej od czasu (np. $s(t)$) na podstawie znajomości wykresów innych wielkości kinematycznych (np. $v(t)$)

- obliczanie gęstości lub wysokości słupa cieczy z warunku równowagi cieczy w naczyniach połączonych
- obliczenia wartości sił i pól powierzchni tłoków prasy hydraulicznej
- rozwiązywanie zadań dotyczących warunków pływania ciał (szczególnie w sytuacji ciał pływających - częściowo zanurzonych)
- rozwiązywanie zadań dotyczących zasad dynamiki Newtona
- obliczanie pracy z uwzględnieniem wzoru na siłę tarcia
- obliczanie pracy w sytuacji, gdy siła działa skośnie do przesunięcia
- obliczanie pracy siły zależnej liniowo od przemieszczenia (ze średniej $F_{Sr} = \frac{0 + F}{2}$ lub z wykresu $F(r)$)
- analiza zjawiska odrzutu oraz zderzeń sprężystych i niesprężystych (w prostych przypadkach), obliczanie wartości pędów, prędkości i mas ciał zderzających się
- rozwiązywanie zadań z wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej

Etap II (rejonowy)

WIADOMOŚCI:

- wiadomości z etapu I
- przemiany energetyczne z uwzględnieniem zmian energii wewnętrznej
- sprawność maszyn i urządzeń
- maszyny proste (w małym zakresie: dźwignie, bloczki i równia pochyła)
- bilans cieplny, znajomość wzoru $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$
- zmiany stanów skupienia, ciepło przemiany, wykresy zależności $T(t)$, $Q(t)$, $T(Q)$
- prawo powszechnego ciążenia, wzór na siłę grawitacji, przeciążenie, niedociążenie i nieważkość
- odległości w astronomii: jednostka astronomiczna, rok świetlny, parsek;
- I i II prędkość kosmiczna
- Układ Słoneczny, obiekty w kosmosie: (planety, komety, meteoryty, meteory, planetoidy)
- energia potencjalna sprężystości, znajomość wzoru $E_s = \frac{kx^2}{2}$
- wykres zależności wychylenia od czasu w ruchu drgającym, wzory na okres drgań wahadła matematycznego i sprężynowego, rezonans mechaniczny
- zjawiska falowe, wielkości opisujące fale, znajomość wzoru $v = \lambda f$, warunki wystąpienia dyfrakcji fali, interferencja

- akustyka – infradźwięki, ultradźwięki, echo, pogłos, rezonans akustyczny, hałas, natężenie dźwięku, poziom natężenia dźwięku, prędkość dźwięku
- ładunek elektryczny i jego jednostka, sposoby elektryzowania ciał, prawo Coulomba, zasada zachowania ładunku
- obwody elektryczne, napięcie elektryczne, natężenie prądu, I i II prawo Kirchhoffa (II - w wersji uproszczonej), prawo Ohma dla odcinka obwodu, materiałowe prawo Ohma
- praca i moc prądu elektrycznego, przemiany energii elektrycznej w inne rodzaje energii np. w energię cieplną, w energię mechaniczną
- związek mocy z oporem, z napięciem lub natężeniem
- szeregowo, równoległe i mieszane łączenie oporów, znajomość wzorów na opór zastępczy
- zależność oporu elektrycznego od temperatury

UMIEJĘTNOŚCI:

- umiejętności z etapu I
- układanie bilansu cieplnego do opisanych w zadaniu przemian energetycznych
- obliczanie energii mechanicznej wystarczającej do dokonania się przemiany cieplnej (np. stopienia danej masy ciała)
- przyporządkowanie wartości ciepła właściwego i ciepła przemiany odpowiednim substancjom
- odróżnianie przewodników ciepła i izolatorów
- wskazywanie sposobów przekazywania ciepła (przewodnictwo, konwekcja i promieniowanie) w podanych przykładach
- wyjaśnianie zjawisk, przewidywanie ich dalszego przebiegu na podstawie praw i zasad fizycznych
- umiejętność linearyzacji zależności fizycznych, odczytywanie z wykresu funkcji liniowej wartości współczynników a i b
- określanie zmiany energii sprężystości na podstawie zmian wydłużenia – x
- rozwiązywanie zadań ilościowych i jakościowych z zakresu ruchu drgającego i falowego
- rozwiązywanie ilościowych i jakościowych problemów z elektrostatyki, związanych z elektryzowaniem ciał, z prawem Coulomba i zasadą zachowania ładunku
- rozwiązywanie zadań obliczeniowych i problemowych z prądu elektrycznego (prawo Ohma, I i II prawo Kirchhoffa, obliczanie natężeń, napięć, oporu zastępczego, mocy i pracy prądu elektrycznego)

Etap III (województki)

WIADOMOŚCI:

- wiadomości z etapu I i II
- magnesy, pole magnetyczne Ziemi
- pole magnetyczne wokół przewodników z prądem, doświadczenie Oersteda
- pole magnetyczne przewodnika kołowego i zwojnicy
- siła elektrodynamiczna i jej cechy, wzór na siłę elektrodynamiczną
- wektor **B** indukcji magnetycznej wraz z jednostką
- prąd indukcyjny i sposoby jego wzbudzania, reguła Lenza
- zasada działania transformatora, zastosowania, przekładnia
- sposoby elektryzowania ciał, zasada zachowania ładunku elektrycznego
- prawo Coulomba, wzór uproszczony zawierający stały współczynnik „k”
- prawa odbicia i załamania światła, współczynnik załamania, prędkość światła w różnych ośrodkach przezroczystych
- równania zwierciadła i soczewki, zdolność zbierająca soczewki, dioptria, powiększenie, cechy obrazów otrzymywanych za pomocą zwierciadeł i soczewek,
- budowa jądra atomowego, nukleony, podstawowe nazwy i oznaczenia (liczby *A*, *Z*, *N*, symbole jąder atomowych)
- cząstki elementarne (kwarki)
- reakcje jądrowe (rozszczenia i syntezy)
- ewolucja gwiazd, Wielki Wybuch, prawo Hubble’a
- niepewność pomiaru prostego oraz niepewność pomiaru złożonego (suma, różnica, iloczyn oraz iloraz dwóch wielkości fizycznych, metoda najmniej korzystnego przypadku)

UMIEJĘTNOŚCI:

- umiejętności z etapu I i II
- umiejętność stosowania wzorów na indukcję magnetyczną (przewodnik prostoliniowy, przewodnik kołowy, zwojnica)
- określanie zwrotu siły elektrodynamicznej i dokonywanie obliczeń jednej wielkości przy znanych pozostałych ze wzoru $F = B \cdot I \cdot l$
- obliczanie napięć i natężeń na uzwojeniach transformatora z wykorzystaniem wzorów na moc idealnego transformatora i przekładnię, zamiana energii elektrycznej w ciepłą
- konstrukcje obrazów w zwierciadłach sferycznych wklęsłych i w soczewkach

- rozwiązywanie zadań z wykorzystaniem odpowiednich wzorów na powiększenie, ogniskową lub zdolność skupiającą
- zapisywanie i uzupełnianie równań reakcji jądrowych
- oszacowanie przybliżonej masy jądra zbudowanego z Z protonów i N neutronów (w jednostkach masy atomowej), obliczanie ładunku elektrycznego jądra atomowego
- rozwiązywanie zadań ilościowych na zastosowanie czasu połowicznego zaniku (okresu półrozpadu)
- oszacowanie niepewności pomiaru metodą najmniej korzystnego przypadku

Literatura:

1. R. Subieta „Zbiór zadań z fizyki dla gimnazjum”, WSiP Wa-wa 1999 i 2006.
2. M. Chyla, K. Chyla, „Zbiór prostych zadań z fizyki dla uczniów gimnazjum” , Wyd. DEBIT, Bielsko-Biała 2000
3. E. Kurek, U. Ilczuk, „Konkursy z fizyki - wybór zadań”, WSiP, W-wa 1993,
4. W. Kulpa, A. Trzeciak, „Zadania i projekty badawcze z fizyki dla gimnazjum”, ŻAK Wydawnictwo Edukacyjne, W-wa – wydanie II 2005
5. W. Kulpa, A. Trzeciak, *Fizyka dla gimnazjum. Zbiór zadań część 1 i 2*, ŻAK Wydawnictwo Edukacyjne, W-wa 2010
6. A. Kurowski, J. Niemiec, „Fizyka w prostych zadaniach – zbiór zadań dla gimnazjum” , Zamkor, Kraków 2005

Dodatkowo:

Bieżące informacje o ważnych odkryciach w dziedzinie fizyki i astronomii.

Zadania z konkursów z poprzednich lat.

Etap szkolny i rejonowy

1. Znajomość, rozumienie zagadnień:

- a) budowa atomu, izotopy, promieniotwórczość naturalna,
- b) masa atomu, masa cząsteczki, masa atomowa, masa cząsteczkowa,
- c) wartościowość, wiązania chemiczne: kowalencyjne, kowalencyjne spolaryzowane, jonowe,
- d) prawo stałości składu, prawo zachowania masy,
- e) mieszaniny, sposoby rozdzielania składników,
- f) typy reakcji chemicznych, reakcje egzoenergetyczne i endoenergetyczne, reakcje utleniania i redukcji,
- g) środowisko naturalne – powietrze, woda, skorupa ziemska,
- h) roztwory właściwe, koloidy, rozpuszczalność, stężenie procentowe roztworu, odczyn, pH roztworu,
- i) właściwości, otrzymywanie, znaczenie najważniejszych tlenków, wodorotlenków, kwasów, soli,
- j) aktywność metali i niemetali,
- k) reakcje przebiegające w roztworach wodnych (cząsteczkowe, jonowe i jonowe skrócone),
- l) właściwości fizyczne, chemiczne, najważniejsze związki wybranych pierwiastków (sód, potas, magnez, wapń, glin, cynk, żelazo, miedź, argon, wodór, tlen, azot, chlor, węgiel, krzem, fosfor, siarka),
- m) zasoby mineralne Ziemi,
- n) zagrożenie spowodowane niewłaściwym wykorzystaniem różnych związków nieorganicznych,
- o) surowce energetyczne (węgle kopalne, gaz ziemny, ropa naftowa),
- p) odmiany alotropowe węgla,
- q) wzory sumaryczne, strukturalne, półstrukturalne (grupowe) węglowodorów (alkanów, alkenów, alkinów), nazewnictwo węglowodorów (w tym izomerów); szeregi homologiczne alkanów, alkenów i alkinów.
- r) właściwości węglowodorów (w tym reakcje addycji i substytucji),
- s) reakcje polimeryzacji alkenów i ich pochodnych,
- t) wzory, nazwy, otrzymywanie i właściwości alkoholi,**

u) zastosowanie węglowodorów, **alkoholi**,

v) zagrożenia powodowane niewłaściwym wykorzystaniem węglowodorów **i alkoholi**.

2. Najważniejsze umiejętności:

- a) odczytywanie i stosowanie informacji zawartych w układzie okresowym, tabeli rozpuszczalności, innych tabelach, wykresach, schematach,
- b) poprawny zapis wzorów chemicznych, równań reakcji,
- c) konstruowanie schematów, rysunków, wykresów,
- d) opisywanie efektów energetycznych przemian,
- e) planowanie typowych eksperymentów chemicznych, opisywanie spostrzeżeń, formułowanie wniosków,
- f) przewidywanie, czy zachodzą reakcje chemiczne pomiędzy wybranymi substancjami chemicznymi,
- g) przewidywanie sposobów identyfikacji pierwiastków (np. O₂, H₂, Cl₂), tlenków (np. SO₂, CO₂), wodorotlenków, kwasów, soli,
- h) wykorzystanie reakcji jonowych do identyfikacji jonów,
- i) planowanie sposobów rozróżnienia substancji chemicznych,
- j) wyjaśnianie zależności między budową cząsteczek, a właściwościami substancji,
- k) przewidywanie, czy dany związek należy do konkretnego szeregu homologicznego,
- l) znajomość sposobów identyfikacji węglowodorów, alkoholi mono- i polihydroksylowych
- m) projektowanie doświadczeń pozwalających rozróżnić podane związki,
- n) wskazywanie różnic we właściwościach roztworów właściwych, koloidów i zawiesin;
- o) przewidywanie właściwości fizycznych związków organicznych na podstawie znajomości liczby atomów węgla,
- p) wykonywanie obliczeń chemicznych związanych z:
  - liczbą cząstek elementarnych w atomie,
  - masą atomu, cząsteczki, masą atomową, cząsteczkową,
  - prawem stałości składu, prawem zachowania masy,
  - składem związków chemicznych i mieszanin,
  - stechiometrią równań reakcji,
  - stężeniem procentowym roztworów, rozpuszczalnością ciał stałych, gazów w wodzie,
  - zamianą jednostek
  - stechiometrią równań reakcji dotyczących węglowodorów **i alkoholi**,
  - **molem i masą molową**.

Uwaga!!! Wymagania zapisane pogrubioną kursywą dotyczą etapu rejonowego.

Etap wojewódzki

Wymagania dotyczące etapu rejonowego, zagadnienia dotyczące reszty związków organicznych oraz objętości molowej gazów.

1. Znajomość, rozumienie zagadnień:

- a) moc elektrolitów, stopień dysocjacji, odczyn wodnych roztworów soli (hydroliza soli),
- b) elektronowa interpretacji reakcji utleniania-redukcji, znajomość pojęć: stopień utlenienia, utleniacz, reduktor, utlenianie, redukcja;
- c) wzory, nazwy, właściwości aldehydów, ketonów, kwasów, estrów, amin, cukrów, białek,
- d) rzędowość atomów węgla, rzędowość alkoholi,
- e) izomeria konstytucyjna,
- f) zastosowanie kwasów (w tym mydeł), estrów (w tym tłuszczów), cukrów, białek,
- g) zagrożenia powodowane niewłaściwym wykorzystaniem powyższych rodzajów związków organicznych,
- h) znaczenie tłuszczów, cukrów, białek dla organizmu człowieka, zasady racjonalnego odżywiania się.

2. Najważniejsze umiejętności:

- a) planowanie eksperymentów dotyczących identyfikacji i rozróżnianiu substancji organicznych, opisywanie spostrzeżeń, formułowanie wniosków,
- b) określanie mocy elektrolitu na podstawie wartości stopnia dysocjacji,
- c) przewidywanie i uzasadnianie jonowymi równaniami reakcji odczynu roztworów soli,
- d) bilansowanie równań reakcji utleniania-redukcji (w formie cząsteczkowej i jonowej),
- e) planowanie i opisywanie doświadczeń pozwalających porównać aktywność chemiczną metali i fluorowców,
- f) znajomość sposobów otrzymywania wybranych substancji, np. aldehydów, ketonów, soli kwasów organicznych, estrów,
- g) przewidywanie właściwości chemicznych substancji na podstawie znajomości grupy funkcyjnej obecnej we wzorze związku,

- h) rysowanie wzorów strukturalnych i półstrukturalnych izomerów konstytucyjnych węglowodorów i ich prostych fluorowcopochodnych, aldehydów i ketonów, kwasów karboksylowych i estrów,
- i) wykonywanie obliczeń chemicznych związanych z:
- stopniem dysocjacji,
  - stechiometrią równań reakcji dotyczących różnych związków organicznych,
  - stechiometrią równań reakcji dotyczących różnych związków organicznych,
  - objętością molową gazów,
  - stężeniem molowym roztworów.

LITERATURA PODSTAWOWA I POMOCNICZA

Podręczniki, zeszyty ćwiczeń, zbiory testów i zadań, książki pomocnicze dopuszczone przez MEN dla uczniów gimnazjów, m. in.:

1. Teresa Kulawik, Maria Litwin, Szarota Styka–Wlazło: „Zbiór dla gimnazjum. Chemia w zadaniach i przykładach”, Warszawa, Nowa Era 2008;
2. M. Koszmider, J. Sygniewicz: „Chemia. Zbiór zadań” Warszawa, WSiP 2002;
3. Gabriela Ciszak, Renata Mikołajczyk: „Zbiór zadań z chemii dla uczniów gimnazjum 1-3”, Warszawa, Nowa Era 2005;
4. Józef Głowacki, Tomasz Szrama: „Zbiór zadań z chemii dla gimnazjum”, Warszawa, WSiP 2003;
5. Maria Koszmider: „Zbiór zadań podstawowych”, Warszawa, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro 1999;
6. Krzysztof Pazdro, Maria Koszmider: „Zadania od łatwych do trudnych”, Warszawa, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro 1999;
7. Jadwiga Sobczak, Krzysztof M. Pazdro, Zofia Dobkowska „Chemia – Słownik szkolny”, Warszawa, WSiP 1993.

KONKURS JĘZYKA ANGIELSKIEGO– GIMNAZJUM

I. CELE KONKURSU

- rozbudzanie wśród uczniów zainteresowań językiem angielskim,
- motywowanie uczniów do samodzielnego poszerzania wiedzy i zdobywania nowych umiejętności,
- podniesienie poziomu umiejętności językowych (słuchania, mówienia, pisanie i czytania),
- poszerzenie wiedzy o kulturze, geografii, historii, literaturze i życiu codziennym w Wielkiej Brytanii i krajach anglojęzycznych,
- inspirowanie nauczycieli do podejmowania różnorodnych działań w zakresie pracy z uczniem zdolnym.**

ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

- Konkurs sprawdza opanowanie wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej i standardach wymagań egzaminacyjnych z języka angielskiego dla gimnazjum.
- Etap wojewódzki obejmuje dodatkowo znajomość elementów wiedzy dotyczących Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych.

I. Zakres wiedzy

Od uczestników konkursu języka angielskiego wymagamy wiedzy, rozumienia i posługiwania się odpowiednim zasobem środków językowych w zakresie następujących tematów:

ETAP I

- Człowiek – np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania,
- Dom – np. jego położenie, pomieszczenia i ich wyposażenie,
- Życie rodzinne i towarzyskie – np. członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, znajomi, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości,
- Szkoła – np. przedmioty nauczania, życie szkoły,

- Praca – np. popularne zawody i czynności z nimi związane, miejsce pracy,
- Żywność – np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale gastronomiczne,
- Zakupy i usługi – np. rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie, kupowanie, reklama, korzystanie z usług, reklamacja,
- Podróżowanie i turystyka – np. wycieczki, zwiedzanie, środki transportu, informacja turystyczna, orientacja w terenie,
- Sport – np. dyscypliny sportu, obiekty i sprzęt sportowy, imprezy sportowe,
- Zdrowie – np. higieniczny tryb życia, samopoczucie, dolegliwości, choroby i ich leczenie,
- Nauka i technika – np. wynalazki, podstawowe urządzenia techniczne i korzystanie z nich,
- Świat przyrody – np. pogoda, rośliny, zwierzęta, krajobraz, ochrona środowiska naturalnego,

II. Umiejętności

Uczestnicy konkursu wykazują się opanowaniem następujących umiejętności językowych:

- **w zakresie sprawności rozumienia ze słuchu:**
  - 1) rozumienie ogólnego sensu oraz głównych punktów dialogów i wypowiedzi rodzimych użytkowników języka,
  - 2) rozumienie sensu prostych wypowiedzi w różnych warunkach odbioru (na przykład: rozmowa przez telefon, komunikat na dworcu),
  - 3) rozumienie sensu wypowiedzi zawierającej niezrozumiałe elementy, których znaczenia uczeń może domyślić się z kontekstu.
- **w zakresie sprawności czytania:**
  1. rozumienie dłuższego lub krótszego tekstu narracyjnego,
  2. rozumienie ogólnego sensu tekstu, który zawiera fragmenty niezrozumiałe,
  3. rozumienie ogólnego sensu tekstu przy pobieżnym czytaniu,
  4. wyszukiwanie żądanej informacji lub szczegółu z tekstu.
- **w zakresie sprawności pisania:**
  - ✓ formułowanie zróżnicowanej pod względem morfosyntaktycznym i leksykalnym wypowiedzi pisemnej,
  - ✓ formułowanie i zapisanie własnego oraz otrzymanego komunikatu,

- ✓ napisanie krótkiego listu,
- ✓ sporządzenie prostej i spójnej notatki z czyjejś wypowiedzi,
- ✓ prawidłowe stosowanie zasad ortografii i podstaw interpunkcji.

– **w zakresie innych umiejętności:**

1. klasyfikowanie faktów i informacji, selekcjonowanie informacji,
2. reagowanie językowe w określonych kontekstach sytuacyjnych w celu uzyskania, udzielenia, przekazania lub odmowy udzielania informacji, rozpoczęcia, podtrzymania i zakończenia rozmowy.

Uczestnik konkursu poprawnie stosuje następujące zagadnienia gramatyczne:

Present continuous

Present simple

Past simple

Past continuous

Present perfect

Present perfect continuous

Past perfect

Future simple

Future continuous

I will and I'm going to

There is/ there are

Have got and have

The causative (have something done)

Used to

Be/get used to something

Had better

It's time

Prefer and would rather

Modals:

- Can, could and (be) able to
- Could (do)
- Must and can't
- May and might
- Have to and must
- Must, mustn't and needn't

- Should
- Would
- Can/Could/Would you...? (Requests, offers, permission and invitations)

Wish

Adverbial clauses of time (after, as soon as, before, till, until, unless, when,...)

Type 1 conditionals; Type 2 conditionals; Type 3 conditionals

The passive

Reported speech:

- Indirect statements
- Indirect questions
- Uses of the *to*-infinitive in indirect speech

Indirect questions

Question tags

Auxiliary verbs:

- Have, do, can
- I think so/ I hope so
- So and neither

Verb + -ing (enjoy doing / stop doing etc.)

Verb + to ... (decide to ... / forget to ... etc.)

Adjectives ending in **-ing** and **-ed**

Adjectives (word order)

Adjectives (comparatives and superlatives)

Countable and **uncountable nouns**

Articles: a/an and **the**

The genitive -'s (your sister's name)

Prepositions (e.g. in, at, on, by, into, to, ...)

Pronouns and **determiners** (myself, ...of mine, some, any, nothing/nobody, no/none/any, much, many, a lot, (a)little, (a)few, plenty, all, most/most of, none of, both/both of, neither/neither of, either/either of, all/every/whole, each and every)

Relative clauses (clauses with and without **who/which/that**)

So and **such**

Enough and **too**

Although/ even though

However/ although

In spite of/ despite

Like and **as**

During and while

If, unless

ETAP II (wiedza z etapu I +)

Od uczestników konkursu języka angielskiego wymagamy wiedzy, rozumienia i posługiwania się odpowiednim zasobem środków językowych w zakresie następujących tematów:

1. Kultura – np. dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestniczenie w kulturze,
2. Środki masowego przekazu,

Umiejętności:

klasyfikowanie faktów i informacji, selekcjonowanie informacji

– **w zakresie sprawności rozumienia ze słuchu:**

- ✓ rozumienie ze słuchu tekstów o różnorodnej formie i długości (np. rozmowy, dyskusje, wywiady, wykłady, komunikaty, instrukcje, wiadomości, audycje radiowe i telewizyjne) w różnych warunkach odbioru
- ✓ oddzielanie faktów od opinii.

– **w zakresie sprawności pisania:**

- ✓ tworzenie dłuższych wypowiedzi pisemnych (np. list formalny, rozprawka, opis, opowiadanie, sprawozdanie, recenzja), bogatych i spójnych pod względem treści
- ✓ wyjaśnianie sposobu obsługi bardziej skomplikowanych urzędzeń oraz procedur postępowania (np. załatwianie spraw w instytucjach);
- ✓ przedstawianie w logicznym porządku argumentów za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu.

ETAP III (wiedza z etapu I+II)

1. Elementy wiedzy o świecie i krajach danego obszaru językowego.

Literatura

1. Podręczniki i repetytoria do nauczania języka angielskiego dla szkół gimnazjalnych, dopuszczone do użytku przez MEN.

2. Publikacje z zakresu nauczania języka angielskiego i kultury krajów anglojęzycznych realizujące standardy wymagań egzaminacyjnych oraz podstawę programową nauczania języka angielskiego w gimnazjach.
3. Alexander Louis G. *Longman English grammar*, London, Longman.
4. Beddall Fiona, *A History of Britain*, London, Pearson Education Limited Penguin Readers.
5. Crowther Jonathan, *Oxford Guide to British and American Culture*, Oxford University Press (etap wojewódzki).
6. Fiedler Echard, *America in Close-up*, London, Longman Pearson Education (etap wojewódzki).
7. McDowall David, *An Illustrated History of Britain*, London, Longman Pearson Education (etap wojewódzki).
8. Murphy Raymond, *English grammar in use*, Cambridge University Press.
9. O'Callaghan Bryn, *An Illustrated History of the USA*, London, Longman Pearson Education (etap wojewódzki).
10. O'Driscoll James, *Britain*, Oxford University Press (etap wojewódzki).
11. Shipton Vicky, London, Pearson Education Limited Penguin Readers.
12. Thomson A.J., Martinet A.V., *A practical English grammar*, Oxford University Press

KONKURS JĘZYKA NIEMIECKIEGO- GIMNAZJUM

Zagadnienia leksykalne:

- **Informacje o sobie** – przedstawianie się, ubranie, wygląd, cechy charakteru
- **Rodzina** – najbliższe otoczenie, obowiązki i prawa w rodzinie, wyrażanie sympatii i antypatii; święta i uroczystości; przyjmowanie gości;
- **Mój dzień** – obowiązki, czas wolny, zainteresowania i upodobania; różne możliwości spędzania czasu wolnego, planowanie czasu wolnego; pogoda, wakacje, zachowanie się w typowych sytuacjach życia codziennego;
- **Szkoła** – plan lekcji, przybory szkolne, droga, nauczyciele; koledzy ze szkoły; wyrażanie opinii; relacjonowanie różnych wydarzeń szkolnych;
- **Przyjaźń** – przedstawianie siebie i innych; dane personalne; nawiązywanie kontaktów; opisywanie i porównywanie osób; wygląd i cechy charakteru;
- **Dom** – opis miejsca zamieszkania; okolice; wyposażenie i meble; określanie upodobań;
- **Jedzenie i picie** – produkty spożywcze i posiłki, nawyki żywieniowe; restauracja; zakupy; zapraszanie i reakcja na zaproszenie;
- **Podróże** – planowanie wyjazdów; opowiadanie o podróżach i wydarzeniach; lokalizowanie miejsc i ich opis; środki lokomocji; opis drogi;
- **Kalendarz** – data, rok, dni tygodnia, miesiące, pory roku, dni szczególne (np. urodziny, Dzień Matki), święta np. (Boże Narodzenie, Wielkanoc),
- **Zdrowie** – części ciała ludzkiego, samopoczucie, dolegliwości,
- **Sport** – dyscypliny sportowe, zdrowy tryb życia,
- **Wiadomości o obszarze nauczanego języka** – atrakcje turystyczne, znane postacie, organy państwa, ważne wydarzenia historyczne (proponowane strony internetowe: www.oesterreich.at, www.schweiz.ch; www.liechtenstein.li, www.deutschland.de, www.tatsachen-ueber-deutschland.de

Zagadnienia gramatyczne:

- **Zdania** oznajmujące, pytające, przeczące, rozkazujące,
- **Szyk wyrazów:** prosty, przestawny, szyk zdania podrzędnego,
- **Zdania złożone współrzędnie** ze spójnikami: aber, denn, oder, und, sondern, deshalb, sonst, trotzdem

- **Zdania podrzędnie złożone** ze spójnikami: *dass, ob, weil, wenn, als, bevor, obwohl, damit*
- **Zdania przydawkowe**
- **Konstrukcje bezokolicznikowe** z „zu” i bez „zu”
- **Partykuły:** *ja, nein, doch,*
- **Strona czynna czasownika:** Präsens, Imperfekt, Perfekt,
- **Czasowniki posiłkowe:** *sein, haben,* werden, zwrotne i roz- i nierozdzielnie złożone (czas teraźniejszy, Imperfekt i Perfekt),
- **Czasowniki modalne:** Präsens, Imperfekt,
- **Strona bierna czasownika:** Präsens, Imperfekt
- **Tryb rozkazujący,**
- **Tryb przypuszczający** czasowników *sein* i *haben,*
- **Rzeczownik** z rodzajnikiem nieokreślonym, określonym, w liczbie pojedynczej i mnogiej
- **Odmiana imion własnych,**
- **Rzeczowniki złożone,**
- **Przeczenie** – *kein, nicht,*
- **Stopniowanie przymiotnika** regularne i nieregularne,
- **Przymiotnik jako orzecznik i jako przydawka**
- **Zaimek osobowy**
- **Zaimek dzierżawczy**
- **Zaimek nieokreślony**
- **Zaimek pytający,**
- **Zaimek wskazujący**
- **Zaimek względny,**
- **Zaimek zwrotny,**
- **Zaimek nieosobowy** *es, man,*
- **Przymyki** z celownikiem, z biernikiem, z celownikiem lub biernikiem,
- **Przysłówek:** regularne i nieregularne stopniowanie przysłówków,
- **Przysłówki czasu i miejsca**
- **Liczebniki** główne i porządkowe

Kompetencje Językowe:

Kompetencje językowe na poziomie A2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego